

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku ve vztahu s frankofonními zeměmi



VARIABILITA PŘÍJMŮ OBCÍ V ČR A JEJÍ PŘÍČINY

Vedoucí práce:

Ing. Milan Jílek, Ph.D.

Autor práce:

Alexandra Zemanová

2008

Poděkování:

Děkuji vedoucímu diplomové práce Ing. Milanu Jílkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, rady a připomínky, kterých se mi při zpracování této bakalářské práce dostalo.

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma „Variabilita příjmů obcí v ČR a její příčiny“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené době, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 10. dubna 2008

.....

ALEXANDRA ZEMANOVÁ

Shrnutí:

Tato bakalářská práce byla vypracována na téma „Variabilita příjmů obcí v ČR a její příčiny“.

Cílem práce bylo analyzovat daňové příjmy obcí vybraného regionu, zjistit rozdíly v těchto příjmech a určit jejich příčiny. Úvodní část se zabývá okrajově teorií fiskálního federalismu, decentralizace a funkcemi veřejných financí. V hlavní části je zpracována teorie týkající se územní samosprávy (obcí), jejího finančního systému, pozice daňových příjmů a ukazatelů, které mají za následek variabilitu těchto příjmů.

Klíčová slova:

Fiskální federalismus, decentralizace, rozpočtové určení daní, daňové příjmy

Summary:

The topic of this bachelor final project is “Variability of municipal revenues in Czech republic and causes”.

The goal of the project was to analyze revenues of communities of the chosen region, to find differences in these revenues, and to specify the cause of their origin. The introductory part consists of the theory of fiscal federalism, decentralization and functions of public finance. The main part talks about municipal authority, her fiscal system, position of tax revenues and factors that cause differences in tax revenues.

Keywords:

Fiscal federalism, decentralization, tax revenues, tax revenue assignment

Obsah:

| | |
|--|--------|
| OBSAH..... | - 4 - |
| 1. ÚVOD..... | - 5 - |
| 2. LITERÁRNÍ REŠERŠE..... | - 7 - |
| 2.1 Teorie fiskálního federalismu..... | - 7 - |
| 2.1.1 Fiskální federalismus v ČR..... | - 9 - |
| 2.2 Fiskální decentralizace..... | - 10 - |
| 2.2.1 Veřejné finance a jejich funkce..... | - 11 - |
| 2.3 Územní samospráva..... | - 12 - |
| 2.3.1 Finanční systém a financování územní samosprávy..... | - 13 - |
| 2.3.2 Struktura územního rozpočtu..... | - 14 - |
| 2.3.3 Příjmy územního rozpočtu..... | - 15 - |
| 2.4 Daňové příjmy rozpočtu obce..... | - 16 - |
| 2.4.1 Rozpočtové určení daní a formy daňového určení..... | - 16 - |
| 2.4.2 Principy a zásady zdaňování na úrovni územních rozpočtů..... | - 18 - |
| 2.4.3 Daň z příjmu FO a PO..... | - 20 - |
| 2.4.4 Majetkové daně..... | - 21 - |
| 2.4.5 Místní a správní poplatky..... | - 23 - |
| 2.4.6 DPH..... | - 24 - |
| 2.5 Etapy vývoje struktury daňových příjmů obcí a RUD..... | - 24 - |
| 2.5.1 Vývoj daňových příjmů v letech 1993-1995..... | - 24 - |
| 2.5.2 Vývoj daňových příjmů v letech 1996-2000..... | - 26 - |
| 2.5.3 Vývoj daňových příjmů v letech 2001-2007..... | - 27 - |
| 2.5.4 Novela rozpočtového určení daní v r.2008..... | - 31 - |
| 2.5.5 Dopady daňové reformy v r.2009..... | - 36 - |
| 3.METODIKA..... | - 38 - |
| 4.PRAKTICKÁ ČÁST..... | - 44 - |
| 4.1 Stručná charakteristika kraje a vybraných okresů..... | - 44 - |
| 4.1.1 Českobudějovicko..... | - 45 - |
| 4.1.2 Českokrumlovsko..... | - 46 - |
| 4.1.3 Strakonicko..... | - 46 - |
| 5. DRUHOVÉ ČLENĚNÍ PŘÍJMŮ..... | - 47 - |
| 5.1 Daňové příjmy..... | - 47 - |
| 6. SROVNÁNÍ DAŇOVÝCH PŘÍJMŮ VYBRANÝCH OBCÍ..... | - 55 - |
| 6.1 Obce s počtem obyvatel nad 10 000..... | - 55 - |
| 6.2 Obce s počtem obyvatel od 3001 do 10 000..... | - 56 - |
| 6.3 Obce s počtem obyvatel od 1001 do 3000..... | - 57 - |
| 6.4 Obce s počtem obyvatel od 301 do 1000..... | - 58 - |
| 6.5 Obce s počtem obyvatel od 0 do 300..... | - 59 - |
| 7. ZÁVĚR..... | - 61 - |
| 8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY..... | - 62 - |

1. Úvod

Tématem této bakalářské práce je Variabilita příjmů obcí a její příčiny, a proto jsou následující stránky věnovány problematice veřejných financí, místní územní samosprávy a jejímu finančnímu systému. Po roce 1990 dochází ve světě i v celé České republice ve veřejné správě k řadě změn a reforem, soustřeďujících se zejména na oddělení a členění územní samosprávy, hospodaření a vymezení postavení samosprávních celků. Tyto zmiňované reformy a úpravy finančního hospodaření mají za cíl přispět do budoucna k výraznější a efektivnější fiskální decentralizaci, tedy optimálnímu rozdělení a přiřazení veřejných příjmů mezi státní rozpočet a rozpočty municipalit, a zároveň k důslednějšímu rozdělení kompetencí a odpovědnosti za zabezpečování jednotlivých druhů veřejných služeb mezi jednotlivé stupně územní samosprávy. S ohledem na politickou situaci a ekonomický vývoj země je třeba využívat principy fiskálního federalismu a neustále vylepšovat tyto transformační procesy, které by mohly v budoucnu pozitivně ovlivnit strukturu příjmů a výdajů státního rozpočtu, snížit státní deficit a tím přispět ke zlepšení ekonomické situace a zvýšení životní úrovně obyvatel dané oblasti.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat míru variability daňových příjmů obcí ve vybraných oblastech, odhalit příčiny těchto rozdílů a stanovit jejich důsledky na tyto daňové příjmy. Nezbytnou součástí této analýzy je i důkladné prozkoumání rozpočtové skladby jednotlivých municipalit a zásad daňového určení a zásad zdanění na místní úrovni. Za nejdůležitější faktory, ovlivňující variabilitu daňových příjmů, lze určitě považovat existenci vertikální a horizontální fiskální nerovnováhy, externalit a rozdílné využívání fiskálních funkcí jednotlivými vládními úrovněmi. Tyto faktory mohou vést k rozdílné kvalitě a kvantitě ve vynakládání finančních zdrojů na zabezpečení veřejných statků územní samosprávou v dané oblasti. Nerovnoměrné rozložení příjmové základny rozpočtů obcí mohou ovlivnit i demografické, geografické, urbanistické, sociální podmínky a další faktory, jako např. hustota osídlení, klimatické a technické podmínky, dopravní infrastruktura, nezaměstnanost. Důležité je také

zemědělské a průmyslové zaměření oblasti a stupeň vývoje podnikatelské sféry, zvyšující celkovou životní a sociální úroveň dané oblasti a směřující ke stabilizaci a následnému rozvoji ekonomiky.

Otázka financování rozpočtů obcí a s tím související skladba a variabilita daňových příjmů je náročné téma, vyžadující maximální pozornost pro své neustálé a často i rozporuplné úpravy. Je třeba dobré orientace v legislativním, administrativním, politickém a ekonomickém prostředí, v daňové soustavě a proto by každý stát či samosprávný celek neměl podceňovat vypracování dlouhodobějších strategií, ale také zohledňovat zájmy a preference obyvatel a to i ekonomicky zaostalejších oblastí, a tím přispívat k vyrovnaní celorepublikových rozdílů a rozvíjení potřebných vztahů s jinými státy nebo územními celky.

2. Literární rešerše

2.1 Teorie fiskálního federalismu

Pojem fiskální federalismus se vztahuje k veřejnému sektoru, který má dva nebo více rovin rozhodování. Z ekonomického hlediska prakticky každý veřejný sektor má povahu sektoru federativního, neboť fiskální rozhodnutí jsou rozdělena mezi různé stupně řízení a správy. Jde tedy zejména o to, nakolik je rozhodování centralizováno. Může se říci, že fiskální federalismus znamená dělbu fiskálních rozhodnutí mezi různé úrovně řízení. Převažujícím rysem vývoje fiskálního federalismu je tedy vytváření různorodých specializovaných institucí, kterým jsou přisuzovány fiskální funkce a nástroje tak, aby veřejný sektor lépe odpovídal požadavkům, které jsou na něj kladeny (Oates, 1991).

Mezi hlavní důvody rozpracování teorie fiskálního federalismu lze považovat: potřebu zkvalitnění demokratického rozhodování o finančních tocích v rozpočtové soustavě, určitou decentralizaci veřejného sektoru na nižší vládní úrovně, a tím i zvýšení intenzity veřejné kontroly, zvýšení efektivnosti při financování potřeb veřejného sektoru ve smyslu **paretovské efektivnosti**, tzn. zabezpečování veřejných statků užitečných pro obyvatelstvo při současném zvýšení hospodárnosti ve financování veřejných statků. Neboť jsou-li veškeré finanční prostředky soustředěny v centrálním rozpočtu, nelze stoprocentně zajistit, aby byly investovány tam, kde je jich v dané chvíli nejvíce zapotřebí.

Za vznikem teorie fiskálního federalismu stojí částečně i potřeba přenést odpovědnost na rozhodování o finančních tocích na orgány v lokální úrovni. Předpokládá se, že místní orgány, jsoucí blíže svým občanům, budou lépe reagovat na určité preference a zájmy svých voličů a budou schopni nalézt nové a lepší způsoby k zajištění veřejných služeb ve své lokální ekonomice. Ústřední vláda by v tomto smyslu mohla rozlišovat jen obtížně, protože disponuje jen globálními nástroji. To se

týká převážně lokálních veřejných statků, které obce zajišťují především pro své občany, ať už se jedná o čisté veřejné statky, či statky smíšené. Naopak národní veřejné statky, z nichž mají užitek občané celého státu, by měly být podle teorie fiskálního federalismu zabezpečovány a financovány centralizovaným způsobem. Postupem času s posílením postavení, pravomoci a odpovědnosti jednotlivých článků územní samosprávy za zabezpečování a financování veřejných statků v demokratických zemích, které je zakotveno i v Evropské chartě místní samosprávy přijaté dne 15. října 1985 ve Štrasburku, se na zabezpečování těchto tzv. národních veřejných statků začaly podílet obce.

Lze tedy shrnout, že fiskální federalismus je objektivní jev vyplývající ze skutečnosti, že se vyskytují minimálně dvě úrovně veřejné správy: ústřední a místní. Je založen na vertikální a horizontální struktuře různých vládních úrovní, včetně územní samosprávy. Poznatky o fiskálním federalismu lze shrnout do několika zásad, které by měl splňovat: zásada rozdílnosti, zásada centralizovaného přerozdělování, zásada centralizované stabilizace, zásada zajištění minimální úrovně základních veřejných služeb, zásada vyrovnání fiskální pozice a zásada lokační neutrality.

Modely fiskálního federalismu

Fiskální federalismus je konstruován na vertikálním modelu, který bývá označován jako model nezávislého „vrstveného dortu“. Dále se tento model dělí na 2 základní podskupiny: centralizovaný, decentralizovaný model a jejich průnik, tzv. kombinovaný model fiskálního federalismu.

Centralizovanému modelu odpovídá velmi nízká míra soběstačnosti nižších vládních úrovní, neboť největší veřejné příjmy zejména daňové, plynou do státního rozpočtu. V tomto modelu je finančně soběstačný jen a pouze centrální rozpočet.

Decentralizovanému modelu by naopak odpovídala úplná finanční soběstačnost nižších vládních úrovní a jednotlivých stupňů územní samosprávy, takže by existence přerozdělovacích procesů uvnitř rozpočtové soustavy pozbyla smyslu. V praxi by to znamenalo, že by jednotlivým rozpočtům územní samosprávy musely být

vyčleněny dostatečně vysoké příjmy k zabezpečování veřejných statků. Nižší vládní úrovně by musely mít vlastní rozsáhlou daňovou pravomoc. Tento model je však příliš vzdálen podmínkám panujícím v reálném světě, neboť jeho významným problémem je rozdílná daňová kapacita a rozdílný daňový výnos menších územních celků. Stát by v tomto případě neměl žádnou možnost korigovat významné rozdíly v životních úrovních obyvatel jednotlivých samosprávních celků, množství poskytovaných veřejných statků v partikulárních oblastech atd. Proto se decentralizovaný model fiskálního federalismu v praxi v čisté podobě nevyužívá, jedná se o teoretický model.

V praxi bývá využíván vertikální model fiskálního federalismu, který se označuje jako **model kombinovaný**. V tomto modelu má každá vládní úroveň, včetně územní samosprávy, vyčleněny své vlastní příjmy. Nižším vládním úrovním se však obecně vyčleňují menší příjmy (většinou formou svěřených a sdílených daní), než je jejich maximální potřeba v krátkém období během rozpočtového roku. Tyto vlastní daňové a nedaňové příjmy jsou pak doplněny prostřednictvím přerozdělovacích procesů, a to státními dotacemi v rámci rozpočtové soustavy (Peková, 2004).

2.1.1 Fiskální federalismus v ČR

Až v druhé polovině 20. století se v mnoha zemích trend ve vývoji veřejného sektoru obrátil a začala narůstat úloha republikových, či zemských, provinčních a místních orgánů. Ve většině zemí dochází k reformě územní samosprávy, jako výsledku ekonomických i politických řešení, a objevují se nové úrovně řízení, jež měly lépe vyhovět rostoucím požadavkům na veřejný sektor. Zvyšuje se důležitost a role územní samosprávy, jako součást procesu prohlubování demokracie. V tomto smyslu můžeme federalismus chápat jako „nástroj zvyšování efektivnosti politického rozhodování v demokratických společnostech“ (Fossati, 1999).

V ČR byla až do roku 1989 veškerá rozhodnutí v rukou ústřední vlády. Po roce 1990 se postupně začíná uplatňovat kombinovaný model fiskálního federalismu. Dochází k výrazné decentralizaci na obce jak v oblasti zabezpečování veřejných statků, tak v oblasti finanční. Výsledkem je zvýšení relativní finanční soběstačnosti obcí, a to zejména od roku 1993 v souvislosti s novou daňovou soustavou a daňovým určením, jehož výsledkem je výrazné posílení daňových příjmů rozpočtů obcí. Navzdory těmto

snahám zůstává z velké části stabilizační politika v kompetenci státu, který disponuje rozhodujícími nástroji stabilizace ekonomiky. Míra decentralizace je relativně nízká. Převládají sdílené daně, nevyužívají se neúčelové dotace.

Jedním z problémů fiskální decentralizace v České republice představuje dále složení a sdílení příjmů, které ponechává jen malý prostor pro přijímání nezávislých finančních rozhodnutí. Aby obce měly skutečnou finanční samostatnost, je nutné, aby měly vlastní zdroje pod úplnou kontrolou. Musí existovat územní propojení mezi původem zdrojů a obcemi, které z nich mají užitek. Je to základní kritérium finanční samostatnosti, protože vytváří bezprostřední spojení mezi obcí a daňovými poplatníky.

2.2 Fiskální decentralizace

Pod pojmem „**fiskální decentralizace**“ si lze představit tuto definici: „přesunutí konkrétních kompetencí a odpovědnosti za zajišťování většího rozsahu veřejných statků a služeb na takový orgán, který je o dané problematice nejlépe informován, a který má objektivně největší zájem na účinnosti způsobu využívání svých kompetencí“. Rozsah fiskální decentralizace má významné dopady na fungování veřejného sektoru. Má vliv na strukturu poskytovaných služeb, na způsoby, jakými jsou tyto služby poskytovány, i na otázky jejich financování. Decentralizační tendence vycházejí z předpokladu, že lokální poskytování některých druhů veřejných statků může lépe respektovat místní zájmy a potřeby obyvatelstva a jejich preference a podle místních hledisek efektivnosti vede k vyšší úrovni sociálního blaha než při centrálním zajišťování. Toto je jádrem tzv. **decentralizačního teoremu**, který zdůvodňuje, proč centralizované poskytování některých veřejných statků, a to hlavně lokálních, je neefektivní.

V rámci fiskální decentralizace však nejde pouze o přesun odpovědnosti za poskytování veřejných statků a jejich financování (decentralizaci výdajů), ale je nutné, aby nižší úrovně měly určité pravomoci v získávání příjmů, ve zdanění, či vymezení celostátně vybraných daní, plynoucích do jejich rozpočtů. Je tedy nutné, do určité míry, zvýšit i decentralizaci veřejných příjmů (Provazníková, 2007).

Jak uvádí Oates:“ Fiskální decentralizace znamená, že nižší než centrální úrovně řízení rozhodují o poskytování služeb a současně nesou podstatnou část nákladů prostřednictvím vlastní příjmové základny“ (Oates, 1991).

2.2.1 Veřejné finance a jejich funkce

Každá vládní úroveň má odlišnou vnitřní strukturu a zajišťuje jiné funkce, které se mohou v jednotlivých zemích navzájem lišit či prolínat. Aby mohla každá z těchto úrovní plnit své úkoly, je nezbytně nutné přiřadit jim takový rozpočet, který bude odpovídat objemu veřejných statků, které mají poskytovat.

Na všech úrovních státní správy lze u veřejných financí rozlišit tři hlavní funkce: funkci alokační, redistribuční a stabilizační. Fiskální federalismus analyzuje využití těchto tří funkcí v odlišných oblastech státu a na různých vládních úrovních, v závislosti na lišících se preferencích obyvatel či efektivnostních hlediscích.

- **Alokační funkce** je projevem postavení jednotlivých vládních úrovní jako produkčního subjektu v zemi. Vláda alokuje prostřednictvím svého veřejného rozpočtu zdroje do zabezpečování různých veřejných statků. Lze ji aplikovat jak centralizovaně tak decentralizovaně, v závislosti na charakteru veřejného statku, tj, zda se jedná o zajišťování veřejných statků, které se vážou prostorově k celému státnímu území, či naopak jen k některým regionům. Řešení této otázky je spojeno s analýzou prospěchu, tzn. kdo má prospěch z veřejného zabezpečování a z financování veřejných statků.

- **Redistribuční funkce** je centralizována především na státní rozpočet, tudíž decentralizace je značně omezená. Jejím cílem je zmírnit důchodové a sociální nerovnosti mezi jednotlivými oblastmi a obcemi znovurozdělováním důchodů a bohatství.

- **Stabilizační funkce** veřejných financí je rovněž především doménou státního rozpočtu. Na úrovni územní samosprávy je tato funkce omezena. Využití této funkce je založeno na využívání státního rozpočtu při zasahování státu do fungování hospodářského mechanismu. Ve vyspělých zemích územní samospráva ovlivňuje svými

aktivitami růst ekonomického potenciálu daného regionu např. podpora zaměstnanosti. Tato funkce využívá tvorby, rozdělení a použití peněžních fondů ke stabilizaci ekonomiky, makroekonomických veličin (Peková, 2004).

Tradičně byla veřejným financím přisuzována jen alokační funkce, která byla v průběhu 20.století výrazně decentralizována na územní samosprávu. Až později začínají být veřejným financím přisuzovány ještě další funkce, tj. redistribuční a stabilizační v souvislosti s prosazováním ekonomie blahobytu a aktivním pojetím státu při fungování hospodářského mechanismu, jejichž decentralizace je velmi omezená. Základem fiskálního federalismu je tudíž decentralizované využití především alokační funkce veřejných financí.

2.3 Územní samospráva

Z hlediska samosprávy existuje v České republice **dvoustupňový systém**. Základní jednotkou podle Ústavy ČR (ústavní zákon č. 1/1993 hlava VII čl. 99) je **obec** (místní samospráva). Vyšším druhým stupněm dle ústavy jsou vyšší územní správní celky, které nesou název **kraj** a reálně vznikly 1.1.2001 na základě zákona č. 347/1997 Sb. V hlavní míře plní samosprávné funkce v tzv. samostatné působnosti. Z hlediska počtu obcí, v zemích EU existuje přibližně 89 350 obcí (situace v roce 2003). Více než 80% z nich patří pouze pěti zemím: Francii patří 41% evropských obcí, Německu 16%, Španělsku a Itálii po 9% a České republice 7%. U územní samosprávy se nejedná o hierarchickou strukturu, neboť každý územní samosprávný celek má své samostatné kompetence, do kterých jiný územní celek nemůže zasahovat.

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů na územním celku vymezeném hranicí území obce. Je vymezena jako veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek a hospodaří s ním, má vlastní finanční prostředky a sestavuje svůj vlastní rozpočet (Provazníková, 2007). **Obce jako základní články územní samosprávy** zabezpečují veřejné statky, z nichž mohou mít užitek občané celého státu, ale týkají se konkrétní obce, neboť jsou na jejím území poskytovány. Jedná

se například o základní vzdělání, zabezpečení výstavby a údržbu silnic, regulaci vodních toků, udržení veřejného pořádku a bezpečnosti (Oates, 1991).

2.3.1 Finanční systém a financování územní samosprávy

Důležitým nástrojem financování potřeb veřejné ekonomiky je soustava veřejných rozpočtů, odpovídající vládním úrovním v příslušné zemi. Z tohoto hlediska je hospodaření a financování potřeb municipalit nedílnou součástí celkového finančního systému v příslušné zemi. K hlavním cílům municipálního finančního systému patří: podpora výkonnosti municipální ekonomiky a efektivní alokace zdrojů, a zároveň minimalizace nepříznivých vlivů a zmírnění možných zkreslení, která mohou vést k migraci obyvatel a kapitálu mezi regiony. Mezi rozhodující nástroje regionálního rozvoje patří finanční systém územní samosprávy, konkrétní rozpočet a peněžní toky v území, ale i nastavení fiskálních vztahů státu a obou stupňů samosprávy (Obec a finance, 1/2004).

V podstatě však neexistuje ideální finanční systém územní samosprávy. Téměř každá země má svá specifika a problémy, které se týkají zejména rozsahu a kvality veřejného sektoru a rozdělení kompetencí mezi jednotlivé vládní úrovně. Způsob financování potřeb veřejné ekonomiky, vyhovující v jedné zemi, nemusí být zcela vhodný v zemi jiné. Zároveň určitý municipální finanční systém, který se zdá být vhodný v současné době, se může stát problematickým po letech, protože se změni okolnosti, za kterých funguje, změni se cíle a nástroje municipální politiky v závislosti na změnách státní hospodářské a finanční politiky. Přesto byly stanoveny základní požadavky a principy na finanční systém územní samosprávy, které jsou v základních rysech stejné.

Nejdůležitějším principem je hospodaření dle ročního územního rozpočtu, který je rozhodujícím nástrojem financování potřeb jednotlivých článků územní samosprávy. Sestavování územního rozpočtu a hospodaření podle něho v průběhu rozpočtového období je ze zákona povinné. K dalším principům patří vytváření peněžních mimorozpočtových fondů, které jsou zpravidla účelové a zcela v kompetenci územní samosprávy, konzistence místního finančního systému

s veřejnými financemi, určitý stupeň municipální autonomie a odpovědnosti, určitý stupeň finanční soběstačnosti, průhlednost, stabilita, účinnost municipálního finančního systému a administrativní nenáročnost municipálního systému (Peková, 1995).

2.3.2 Struktura územního rozpočtu

Územní rozpočty jsou důležitým článkem v soustavě veřejných rozpočtů ve vyspělých zemích. Územnímu rozpočtu, v našem případě rozpočtu obce, lze přiřadit několik pojetí: **decentralizovaný peněžní fond** vytvářený na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti, ve kterém se soustřeďují různé druhy veřejných příjmů na financování veřejných statků, **bilance**, která bilancuje příjmy a výdaje za rozpočtové období, většinou za kalendářní rok – tj. běžný rozpočet, nebo za delší období – tj. kapitálový rozpočet, **finanční plán**, podle kterého obec hospodaří v příslušném rozpočtovém období, **nástroj prosazování cílů obecní politiky** (jako součásti veřejné politiky). Uvedená pojetí spolu úzce souvisejí.

Rozpočet obce je důležitý finanční plán na rozpočtové období, podle kterého obec hospodaří. Je to toková veličina, na kterou působí různé vlivy, které rozdílným způsobem působí na postupné plnění příjmů a výdajů rozpočtu. Poskytuje informace o finanční situaci a záměrech obce. Má tři roviny: rozhodovací, řídicí a kontrolní.

Sestavování návrhu územního rozpočtu, jeho projednávání a schvalování, plnění rozpočtu a průběžná a následná kontrola plnění rozpočtu tvoří etapy rozpočtového procesu, který je delší než rozpočtové období, zpravidla jedenapůl až dva roky. Právě sestavování návrhu územního rozpočtu je nejsložitější etapou tohoto procesu, má-li být rozpočet reálným finančním plánem a splňovat rozpočtové zásady. V ČR se při sestavování návrhu rozpočtu bere v úvahu vývoj příjmů a výdajů v minulých letech, vliv předpokládané inflace, vliv případné změny daňového určení a v neposlední řadě vliv uvažovaných změn v potřebách. Vedle sestavování rozpočtu, jako finančního plánu místní a regionální vlády, orgány, zejména v Evropě, sestavují i střednědobé finanční plány a prognózy, tzv. rozpočtové výhledy, na dobu 3 až 5 let. Cílem sestavování finančních prognóz je jednak snaha uvést do rovnováhy rozpočet

z dlouhodobého hlediska, ale zejména koordinovat investiční požadavky municipalit. Bohužel, v ČR tato plánovací praxe chybí. Mezi nevýznamnější problémy střednědobého rozpočtového plánování, na úrovni územní samosprávy, patří schopnost odhadu zejména budoucích příjmů a vyjasnění koncepce vztahů rozpočtu obce k ostatním článkům rozpočtové soustavy (Peková, 2004).

Územní rozpočet se sestavuje ve vyspělých zemích ve dvojím průřezu. Na jedno rozpočtové období, které je ve většině zemí shodné s kalendářním rokem, se sestavuje **běžný rozpočet** jako bilance běžných příjmů a výdajů. Jedná se o příjmové a výdajové transakce, které se každoročně opakují. Příjmy a výdaje, především investičního charakteru, které se týkají delšího období než je rozpočtový rok, se zachycují v kapitálovém rozpočtu. Oddělení běžného hospodaření od hospodaření investičního umožňuje přehledně analyzovat, na co jsou vynakládány jak daňové, tak nedaňové příjmy. Umožňuje přehlednější analýzu působení územního rozpočtu na vývoj územní samosprávy.

2.3.3 Příjmy územního rozpočtu – rozpočtu obce

Příjmy rozpočtu závazně třídí platná rozpočtová skladba. Obecně se považuje za vhodné, aby příjmy rozpočtů obcí (podobně i vyšších stupňů územní samosprávy) byly: **dostatečně výnosné**, aby umožnily zvýšit míru finanční soběstačnosti obcí, **do určité míry závislé na aktivitě obce**, tzn. například příjmy z podnikání obcí, užitelské poplatky za veřejné statky poskytované občanům, **územně pokud možno rovnoměrně rozloženy**, aby umožnily zabezpečovat veřejné statky pro občany bez větších disparit ve struktuře, kvantitě a kvalitě mezi obcemi, mezi regiony, **předem plánovatelé**, a to nejen v krátkodobém, ale i ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu, což je důležité ve vazbě na plánování zejména investičních potřeb, **administrativně nenáročné** na jejich správu a výběr, tzn. aby zejména náklady na správu a výběr daní a poplatků byly minimální

Veřejné příjmy jsou v obcích a vyšších samosprávních celcích nejdůležitějším zdrojem financování potřeb lokálního veřejného sektoru. Představují vztahy tvorby municipálních rozpočtů. Jsou zpravidla nenávratným zdrojem. Pokud se uplatňuje politika vyrovnaného municipálního rozpočtu, jsou rozpočtovým omezením. V ČR po roce 1992 neustále rostou příjmy místních rozpočtů, zejména příjmy obcí. Rozhodující podíl v celkových příjmech představují běžné příjmy, v nich zejména daňové. Je to výsledkem změny daňové soustavy i daňového určení od r. 1993.

2.4 Daňové příjmy rozpočtu obce

Největší a nejdůležitější skupinu běžných příjmů představují příjmy daňové, které plní zejména přerozdělovací a stabilizační funkci. Daňové příjmy představují jeden z nejvýznamnějších zdrojů příjmů obcí v ČR a do značné míry ovlivňují jejich finanční stabilitu. Představují zhruba polovinu celkových příjmů obcí.

2.4.1 Rozpočtové určení daní (RUD) a formy daňového určení

Rozpočtové určení daní je mechanismus, kterým se v České republice rozděluje výnosy některých daní mezi státní rozpočet a rozpočty krajů a obcí. Je to mechanismus, který zásadním způsobem ovlivňuje příjmovou základnu obcí, neboť obce takto získávají značnou část svých příjmů. Charakteristickým rysem systému rozpočtového určení daní je fakt, že obce získávají podstatnou část rozpočtových příjmů, aniž by na jejich zajištění musely vynaložit jakékoliv úsilí. Samozřejmě kromě úsilí vloženého do vyjednávání podmínek sdílení. Tato kvazi výhoda má však i svou stinnou stránku. Tento systém výrazně omezuje možnost obce ovlivňovat své příjmy. Existence vlastních příjmů územní samosprávy v dostatečné výši se přitom považuje za jeden z charakteristických rysů územní samosprávy a tento požadavek je zvýrazněn i ve zmíněné Evropské chartě místní samosprávy (Obec a finance, 6/2004).

Daňové příjmy můžeme třídit podle tzv. **daňového určení**, kdy je zákonem stanoveno, do jakého rozpočtu která daň plyne. Jsou to:

- **svěřené daně (výlučné)**, jejichž celý výnos plyne jen do určitého rozpočtu, tj. buď do státního rozpočtu nebo do nižších územních rozpočtů,

- **sdílené daně** (podíl na celostátně vybíraných daních), jejichž výnos se rozděluje předem zákonem stanoveným způsobem mezi rozpočty na jednotlivých vládních úrovních.

V praxi pak mohou mít daňové příjmy obcí či regionů formu lokálních daní, formu sdílených daní, svěřených daní nebo daní vybíraných vedle ústředních daní. Typickým příkladem **svěřené daně** je v ČR daň z nemovitosti a část daně z příjmů FO ze samostatné výdělečné činnosti podnikání. Výběr a správa daně je obvykle prováděna centrálně.

Sdílené daně existují v řadě zemí, i když v poněkud odlišné podobě. Pod tímto pojmem se obvykle rozumí sdílení nejen výnosů, ale i sdílení možnosti ovlivňovat výši daňových výnosů. Například tak, že územní samospráva má právo stanovit přírážku k sazbě daně nebo se rozděluje výnos vybraný na území dané obce. Výnosy, které obce (kraje) získávají v rámci rozpočtového určení daní se označují jako **vlastní příjmy územní samosprávy**. Ve skutečnosti obce a kraje nemohou bezprostředně výnos z těchto zdrojů ovlivnit. Sdílené daně se tak svou podstatou blíží spíše neúčelovým dotacím se zvláštním režimem rozdělování, ve kterém zásadní roli hraje velikost obce určená počtem obyvatel. **Sdílené daně** snižují nerovnosti v daňovém výnosu mezi jednotlivými úrovněmi samospráv. Na druhou stranu nerespektují zásadu původu daně, což v některých případech může působit na obce demotivačně.

S daňovým určením je zároveň spjata **daňová pravomoc**, tj. kdo (která vládní úroveň) kterou daň vybírá a spravuje, resp. kdo stanovuje rozsah daňové základny a sazby daně, kdo povoluje slevy z daně atd. Územní samospráva má většinou jen velmi omezenou daňovou pravomoc (například u daně z příjmů či nemovitosti). Větší pravomoc mají municipality u vlastních municipálních daní = **místních, regionálních poplatků (daní)**.

Pravomoc obce vyměřovat municipální daně není ve všech zemích jednotná. V některých zemích jsou za stanovení a výběr municipálních daní odpovědny samy

orgány obcí, v některých zemích daňové (berní) úřady. Zpravidla je celostátně uzákoněna soustava místních daní, ze které si obce mohou vybírat konkrétní daně a volit v rámci stanoveného pásma konkrétní výši sazby, které uvalí na své občany, firmy. Rozpočtový zákon zpravidla omezuje příliš velký rozptyl sazeb, a tím zmírňuje možné rozdíly v daňových břemenech v územním průřezu. Jinak by velká daňová konkurence mezi municipalitami mohla velmi rozdílným způsobem ovlivňovat vztahy mezi místní úrovní mezd, úrovní municipálního veřejného sektoru, kvalitou životního prostředí apod.

Přestože jsou pravomoci a kompetence ve zdaňování a daňovém určení v jednotlivých zemích odlišné, lze pozorovat **platnost principů**, které zobecnil R. Musgrave, 1994: progresivní daně důchodového typu by měly být centralizovány, aby nevyvolávaly nežádoucí migrace mezi oblastmi, nižší správní oblasti by se měly vyhnout daním s vysoce mobilním základem, což způsobuje nestabilitu daňového výnosu, daně vybírané z nerovnoměrně rozložené daňové základny by měly být vybírány ústřední vládou, centralizován by měl být i výnos nepřímých spotřebních daní, místní daně a poplatky mohou být decentralizovány až na nejnižší úroveň.

2.4.2 Principy a zásady zdaňování na úrovni územních rozpočtů

Daňové určení by ve vztahu k územnímu rozpočtu mělo respektovat určité požadavky kladené na systém daní, plynoucích do územního rozpočtu:

- daňová základna těchto daní by měla být stabilní, což ovlivňuje stabilní daňový výnos
- daň, tj. daňová základna i sazba, by měla být zřejmá a jasná daňovému poplatníku, aby ten mohl lehce zjistit svou daň. povinnost a mohl ji porovnat s užtkem ze zdanění
- systém místních daní by měl být volen tak, aby místní daně nemohly být obcházeny, aby nemohlo docházet k daňovým únikům
- municipalitám by měly plynout do rozpočtu takové daně, u nichž je nemožné převést daňový výnos do jiné municipality (tj. zamezit vzniku **daň. externality**)

- systém místních daní by měl obsahovat spíše menší počet místních daní, ale daní výnosných, aby výběr a správa daní byla co nejjednodušší a co nejlevnější

- místní daně by měly být ekonomicky efektivní z hlediska dopadu na rozhodování poplatníka

Uvedené rysy územního zdanění a zejména daňové určení okruhu místních a svěřených daní předurčují velikost budoucího daňového výnosu, tj. i velikost celkových vlastních příjmů územních rozpočtů. **Výnos daní** je v územním průřezu rozdílný. Jeho velikost ovlivňují u jednotlivých daní různé faktory, které obec zpravidla nemůže přímo ovlivnit. Významným faktorem, který ovlivňuje strukturu příjmů rozpočtů obcí, je určitě velikost obce (počet obyvatel).

I na municipální úrovni je nutné respektovat při stanovení okruhu místních daní **daňové zásady**, tj. daňovou spravedlnost (horizontální i vertikální) a schopnost platit daň, daňový prospěch (užitek ze zdanění), daňovou efektivnost a výnosnost i administrativní nenáročnost výběru správy místních daní. Právě na municipální úrovni zjevně vystupuje do popředí zejména **zásada prospěchu ze zdanění**. Daňoví poplatníci mohou poměrně snadno zhodnotit prospěch ze zdanění ve formě poskytovaných veřejných statků.

Z výše popsaných skutečností můžeme říci, že ve většině zemí tvoří daňové příjmy nejvýznamnější skupinu příjmů územních rozpočtů. Nejčastějšími druhy daní jsou **daně důchodového typu**, dále **daně majtkové** a v posledních letech se začínají využívat i daně nepřímé – **spotřební daně a daň z přidané hodnoty** a to formou sdílené daně a v neposlední řadě **daně obecní, či regionální**.

2.4.3 Daně z příjmů FO a PO

Předmětem daně z příjmů jsou peněžní i nepeněžní příjmy FO a PO. Výše daně, a tím i intenzita daňového břemene, je závislá na velikosti příjmu poplatníka daně, tj. na velikosti základu daně a na sazbě daně. Základ daně ovlivňují i odčitatelné nebo přičitatelné položky, osvobození od daně apod. Daňový výnos ze zdanění příjmů z podnikání, pronájmu, ze skupiny ostatních příjmů plyne do municipálního rozpočtu podle trvalého bydliště poplatníka daně z příjmů FO. Na daňový výnos u daně z příjmů FO má vliv i místo plátcovy pokladny.

Daň z příjmů FO zahrnuje: příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky - převážně mzdy a platy, příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku - dividendy, úroky z vkladů na účtech, příjmy z pronájmu - pronájem nemovitostí, pravidelný pronájem movitých věcí, a ostatní příjmy - příležitostné příjmy, příjmy z prodeje nemovitostí a movitých věcí, výhry v loteriích, ad.

Faktory ovlivňující daňový výnos daně z příjmů mezi obcemi v ČR:

- nerovnoměrně rozložený základ daně
- rozdílný podíl ekonomicky aktivních obyvatel
- meziokresní dojížděka do zaměstnání, která umožňuje přelévat část výnosu daně mezi okresy

Z hlediska konstrukce daně z příjmů FO nemohou obce ovlivnit daňový výnos. Z dlouhodobého hlediska však mohou nepřímo ovlivnit tento výnos vytvářením podmínek pro podnikání a růst zaměstnanosti. I když je výnos daně z příjmů v čase méně stabilní, jde o výnosnou daň, která se zasloužila v rozhodující míře o zvýšení soběstačnosti obcí v ČR po r. 1993. Na výnos u daně z příjmů PO má vliv zejména rozsah hospodářské činnosti obcí.

2.4.4 Majetkové daně

Analýza principů lokálních daní v teorii fiskálního federalismu, za všeobecně nejvhodnější municipální daň považuje **daň z nemovitosti**. Téměř ve všech zemích získávají obce příjmy ze zdanění majetku (ve vlastnictví domácností nebo podnikatelského) a u všech existuje určitá pravomoc při jejich ovlivňování. Zdanění majetku, zejména nemovitého, patřilo historicky k prvním druhům daní, které lze v pramenech nalézt. Pozemková daň byla vybírána již ve starém Římě, a to od římských provincií. V odvodech z majetku se pokračovalo i v dalších obdobích a předmětem zdanění byly mnohdy i věci movité např. kočáry, šperky, hospodářská zvířata apod.

Daně zatěžující majetek se dají rozlišit podle toho, zda se jedná o daně placené opakovaně (daň z nemovitostí) či o daně jednorázové (daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí). Obtížnost správného stanovení majetkových daní spočívá zejména v určení daňové spravedlnosti, vymezení předmětu daně a stanovení hodnoty majetku, ze které se daň stanovuje (Obec a finance, 5/2003).

Majetkové daně jsou nástrojem, který snižuje koncentraci majetku a z části i nerovnosti mezi subjekty, jsou nástrojem redistribuce bohatství. Jsou využívány z fiskálních důvodů, neboť představují stabilní příjem veřejných a zejména obecních rozpočtů, nutí vlastníky k efektivnímu využití majetku. Zpravidla se majetkovými daněmi zdaňuje majetek ve vlastnictví, nebo majetek nabytý darem, dědictvím či úplatným převodem. Předmětem zdanění je movitý i nemovitý majetek, s výjimkou majetku ve vlastnictví státu a měst, který je zpravidla osvobozen od daně.

U daně z nemovitostí, která je tvořena daní z pozemků a daní ze staveb, může obec díky změně koeficientu velikosti ovlivnit výslednou sazbu daně a tím i daňový výnos (Provazníková, 2007). Základní sazby daně jsou diferencovány podle účelu využití stavby. Mohou se dále upravovat podle počtu nadzemních podlaží. Základní sazba (upravená o případná nadzemní podlaží) se navíc upravuje korekčním koeficientem podle velikosti (počtu obyvatel) obce, kde se stavba nachází.

Výhodou majetkových daní je spojení jejich daňového výnosu s obcí, daňový základ je viditelný, výnos je stabilní a relativně lehce predikovatelný. Daňové úniky

jsou velmi obtížné. Daňové sazby se mohou mezi obcemi lišit, aniž by hrozilo nebezpečí přesunu obyvatel a kapitálu do jiné obce, protože nabídka půdy je v dané lokalitě neelastická. Daň z nemovitosti je jedinou svěřenou daní, která plyne výlučně do rozpočtu obce. Ačkoliv podíl této daně na celkových příjmech obce nepřesahuje 5 %, má svůj význam. Její **důležitost tkví především ve dlouhodobě stabilním daňovém výnosu**, který plyne do municipálních rozpočtů od r.1993, a to podle místa, kde se nemovitosti nachází.

Nevýhodou majetkových daní je to, že nerespektují současnou důchodovou situaci poplatníka daně. Výše daně nezávisí na velikosti příjmů, ze kterého poplatník daně majetkovou daň platí. **Nerespektuje se zásada schopnosti platit daň** a často dochází k využití úlev na dani, které vyplývají buď ze zákona, nebo je v pravomoci orgánů územní samosprávy je udělit. Další problém nastává v oblastech s podprůměrnými hodnotami či cenami majetku, kdy je obec nucena ukládat nadprůměrné daňové sazby, aby si zajistila adekvátní příjmy. Nevýhodná je i nízká daňová pravomoc u této výlučné daně. Dále **obce vidí zádrhel ve správci této daně**, tedy ve finančních úřadech. Obce nemají kontrolu nad výší vybrané částky, a pokud dochází k neplacení této daně nemají obce možnost jak tento stav zvrátit. Zákonné předpisy navíc neumožňují obcím předávat informace, které mají např. o změně využití pozemků nebo rekolaudaci staveb, finančním úřadům a tak finanční úřad nemůže ani správně daň vybírat. Možnost přesunout správu daně a její výběr na bedra obce by však dle názorů obcí zvýšilo výši vybrané částky, ale administrativní náklady spojené s tímto výběrem, by toto zvýšení zcela pohltily (Obec a finance, 4/ 2007).

Faktory ovlivňující daňový výnos daně z nemovitostí mezi obcemi v ČR :

- Nerovnoměrně rozložený základ daně, který je v ČR odvozován od výměry pozemků a různého způsobu oceňování jednotlivých druhů pozemků. Daňový výnos tudíž ovlivňuje struktura pozemků, počet staveb a jejich zastavěná plocha
- Různé základní sazby daně u jednotlivých druhů pozemků a staveb, které jsou velmi diferencované podle účelu využívání nemovitosti. Základní sazby daně z nemovitostí obce nemohou ovlivnit, mohou ovlivnit pouze doplňkové sazby –

koeficienty u stavebních pozemků a staveb. Uvalením doplňkové sazby může však obec zvýšit daňové zatížení u některých druhů staveb.

Obr. 2. 2 Velikost koeficientu obce u daně z nemovitostí

| Počet obyvatel | Koeficient | Možný rozsah úpravy |
|----------------|------------|---------------------|
| Do 300 | 0,3 | 0,3--0,6 |
| 301--600 | 0,6 | 0,3--1,0 |
| 601--1000 | 1,0 | 0,3--1,4 |
| 1001--6000 | 1,4 | 0,3--1,6 |
| 6001--10 000 | 1,6 | 0,6--2,0 |
| 10 001--25 000 | 2,0 | 1,0--2,5 |
| 25 001--50 000 | 2,5 | 1,4--3,5 |
| nad 50 001* | | 3,5 1,6-- 4,5 |
| Praha | | 4,5 2,0-- 5,0 |

Zdroj: MF CR, 2007

- Rozsáhlé osvobození od daně z nemovitosti (restituce)
- Přepočítání výnosu této daně na jednoho obyvatele ovlivňuje i hustota obyvatel

2.4.5 Místní a správní poplatky

Vedle majetkových a důchodových daní jsou příjmem rozpočtů obcí v ČR tzv. **místní poplatky**. Mají povahu obecních daní a jejich nezaplacením nevzniká nárok na poskytnutí protislužby. Jejich výnos by měl sloužit na poskytování lokálních veřejných statků, avšak na celkovém objemu daňových příjmů obcí představují malý podíl. Místní poplatky obec ukládá podle zákona č. 565/1990 Sb., O místních poplatcích, obecně závaznou vyhláškou. Mají fakultativní charakter, tzn. je na rozhodnutí obce, zda poplatek uplatní či ne. Poplatníkem místních poplatků jsou občané, fyzické i právnické osoby v závislosti na druhu poplatku. V současné době se jedná o tyto poplatky: poplatek ze psů, poplatek za lázeňský a rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, z ubytovací kapacity a další.

Správní poplatky obce vybírají povinně podle zákona o správních poplatcích, jestliže vykonávají územní samosprávu (vlastní i přenesenou). Jejich výše je dána zákonem, resp. sazebníkem – obce nemají pravomoci při jejich ovlivnění (jen v některých případech mají pravomoc je snížit nebo úplně prominout např. u invalidních občanů). Jedná se o poplatky za provedení správních úkonů jako např. výpis z matrik, vystavení dokladů, poplatky charakteru regulace.

Příjem z obou typů poplatků je těsně svázán s územím obce a představují úhradu za určité veřejné služby prováděné obcí. Objemově však nepředstavují významnější zdroje příjmů obcí (Provazníková, 2007).

2.4.6 DPH

Spotřební daně patří mezi nepřímé daně. Zdaňují spotřebu zboží a služeb, a to buď univerzálním způsobem (DPH) nebo obrátová či prodejní daň. Jsou příjmem především státního rozpočtu. Pokud jsou příjmem i rozpočtů územní samosprávy, pak se využívá spíše forma sdílení této daně, u některých zemí se používá i forma přirážky k této dani. Jako příjem obcí byly doposud tyto daně využívány v menší míře.

2.5 Etapy vývoje struktury daňových příjmů obcí a RUD

Mezníky ve vývoji financování obcí z hlediska změny struktury daňových příjmů obcí lze rozdělit na 4 etapy: období 1993-1995, období 1996-2000, období 2001-2007 a současnost.

2.5.1 Vývoj daňových příjmů v letech 1993-1995

Na základě přijetí nové daňové soustavy se od r. 1993 příjmem územních rozpočtů stala daň z příjmů fyzických osob. Obce získaly **celý výnos daně z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti** (příjem byl té obce, kde má podnikatel trvalé bydliště) a **podíl na výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti**, který se stal sdíleným příjmem obcí i okresních úřadů. V roce 1993 se celookresní výnos této sdílené daně dělil v poměru 40% pro obce a 60% pro okresní

úřady, v roce 1994 byl rozdělován paritně 50% ku 50% a za rok 1995 byl rozdělován 55% obcím a 45% okresním úřadům. Část určená obcím byla rozdělována podle počtu obyvatel v obci k počtu obyvatel okresu. Magistrátním městům (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň) pak patřil celý výtěžek této daně dosažené na jejich území. Tato daň (obě její části) představovala nejvýznamnější část daňových příjmů obcí.

Tabulka 2.3 Struktura daňových příjmů obcí v letech 1993 - 1995

| Ukazatel | 1993 | | 1994 | | 1995 | |
|---|-------------|------------|-------------|------------|-------------|------------|
| | Mld. | % | Mld. | % | Mld. | % |
| DPFO | 19,5 | 65,2 | 37,7 | 83,2 | 47,9 | 82,0 |
| - ze samostatné činnosti | 3,0 | 10,0 | 13,1 | 28,9 | 14,8 | 25,3 |
| - ze závislé činnosti | - | - | 24,6 | 54,3 | 33,1 | 56,7 |
| DPPO | - | - | 0,1 | 0,2 | 3,1 | 5,3 |
| Daň z nemovitosti | 3,0 | 10,0 | 3,8 | 8,4 | 3,8 | 6,5 |
| Správní, místní poplatky a ostatní příjmy | 7,4 | 24,7 | 3,7 | 8,2 | 3,1 | 5,3 |
| Daňové příjmy celkem | 29,9 | 100 | 45,3 | 100 | 58,4 | 100 |

Zdroj: Provazníková, 2007

Od roku 1994 se navíc příjmem obcí stal **celý výnos daně z příjmů právnických osob**, v případech kdy je poplatník sama obec. Její význam z hlediska celkových příjmů obcí byl malý. Totéž platí pro správní a místní poplatky, jejichž příjmy jsou svázány s územím obce. Formu svěřené daně obcí má **daň z nemovitosti**. Příjmem obcí se stal **celý výnos**. Je jednotlivým obcím přidělován podle polohy nemovitosti. Výnos této daně obce mohou ovlivnit pouze použitím **daňového korekčního koeficientu**. Nemovitosti jsou od roku 1993 oceňovány podle fixních cen za metr čtvereční, a výše těchto cen se řídí vládními výnosy. Z hlediska jejího podílu na celkových daňových příjmech se neustále snižuje od 10 % v r. 1993 na 3,8 % v r. 2005.

Odlišné tempo vývoje jednotlivých daní a odlišné daňové určení vedlo k mnoha rozporům. Konstrukce daně z příjmů FO ze závislé činnosti na celookresní výnos byla

koncipována tak, že obce nemohly ovlivňovat daňový výnos. Docházelo k tomu, že dvě obce se zhruba stejnými charakteristikami (stejná velikost, stejné ekonomické, sociální a demografické zázemí) získávaly různou výši daňových příjmů v přepočtu na obyvatele jen proto, že každá z nich existovala v různém okrese. U daně z příjmů samostatně výdělečných osob, kdy místo bydliště podnikatele nemusí být vždy totožné s místem provozování jeho podnikatelské činnosti, docházelo k porušení principu užitku a vzniku konkurence mezi obcemi. Výnosy daní byly ovlivňovány celou řadou faktorů, které obce mohly měnit svojí politikou pouze nepřímo např. vytvářením podmínek pro přilákání větších zaměstnavatelů. **Jedná se zejména o tyto faktory:**

- různý **podíl ekonomicky aktivních obyvatel** (demografická struktura),
- **meziokresní dojížděka** do zaměstnání a přelévání části výnosu mezi okresy,
- různá výše **daňové základny**, která je rozdílná v jednotlivých okresech.

Uvedené skutečnosti pak oslabovaly stabilitu rozpočtových příjmů zejména malých obcí.

2.5.2 Vývoj daňových příjmů v letech 1996 – 2000

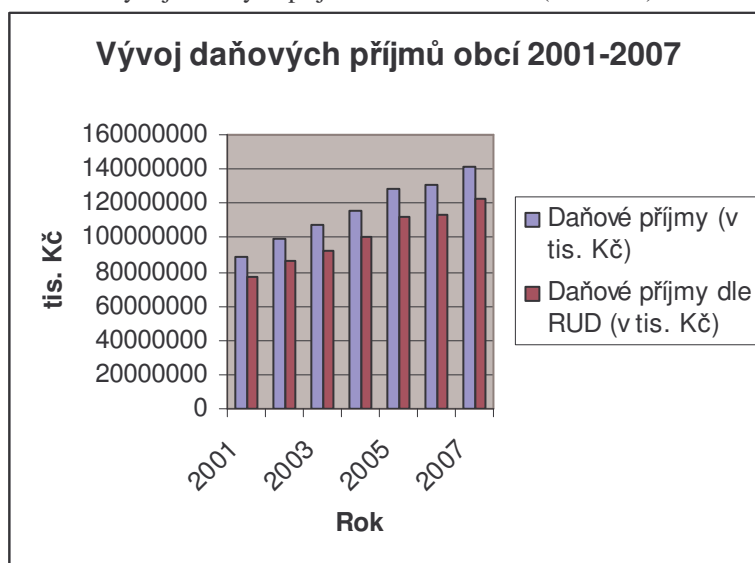
Snahou o kompenzaci výše zmíněných skutečností bylo přijetí novely rozpočtových pravidel, která vstoupila v platnost 1.1.1996.

Zásadní změna se týkala **daně z příjmů FO ze závislé činnosti**: podíl obcí na celookresním výnosu se snížil na 30%, okresním úřadům připadlo také 30% a zbývajících 40% plynulo do státního rozpočtu. Z uvedených 30% se 2/3 rozdělovaly mezi obce podle podílu počtu obyvatel dané obce na počtu obyvatel okresu a 1/3 se vracela do obce, kde sídlila plátcova pokladna. Další změna se týkala **daně z příjmů PO**, kdy obce se podílely 20% na celostátním výnosu této daně (podle podílu počtu obyvatel obce k celkovému počtu obyvatelstva státu). Od r.1997 byly na základě nové metodiky rozpočtové skladby navíc do daňových příjmů zařazovány i **sankční poplatky související s životním prostředím** (poplatky za vznik komunálního odpadu).

Cílem restrukturalizace daňových příjmů obcí bylo částečně přispět k většímu propojení s ekonomickou aktivitou podnikatelských subjektů působících na území obce a zamezit prohlubování rozdílů mezi obcemi, či okresy. Ukázalo se však, že nové rozpočtové určení neodstranilo nerovnoměrný daňový výnos obcí. Daňová konkurence přetrvávala a byly znevýhodněny zejména malé obce, které tvoří většinu obcí v ČR a které na svém území nemají sídlo plátcovy pokladny. Také poměrně nízká dynamika daně z příjmů PO nenahradila obcím výpadek výnosnější daně ze závislé činnosti. U daně z příjmů ze závislé činnosti měla významný vliv rostoucí míra nezaměstnanosti. Rozdíly obcí ve velikosti příjmů z této daně na obyvatele byly až trojnásobné. V konečném důsledku tyto nerovnosti kompenzoval státní rozpočet formou **územně vyrovnávací dotace**. Přesto podíl obcí na celkových daňových výnosech se i nadále zvyšoval.

2.5.3. Vývoj daňových příjmů v letech 2001 – 2007

Graf 2.4 Vývoj daňových příjmů obcí 2001-2007 (v tis. Kč)



Zdroj: Moderní obec, 2007

Uvedený způsob přerozdělení daní důchodového typu do územních rozpočtů vedl ke značným rozdílům v daňových příjmech obcí. Vázanost příjmů obcí na daně s pohyblivou a nerovnoměrně rozloženou základnou, s nestabilním výnosem jak v prostoru, tak v čase, ukazovala na nutnost další korekce **rozpočtového určení daní (RUD)**.

Cílem nového zákona o RUD, zákon č. 243/2000 Sb., bylo:

- sblížení dynamiky daňových příjmů obecních rozpočtů a státního rozpočtu,
- snížení výrazných rozdílů daňových příjmů mezi velikostně podobnými obcemi a jednotlivými regiony, které vznikaly v návaznosti na výnosy daně z příjmů fyzických osob,
- řešení disproporcí mezi odlišným místem bydliště a místem podnikání u fyzických osob,
- odstranění neadekvátnosti výnosu daní podle místa plátcovy pokladny, kdy se výnos daně koncentroval do sídel společností a neodpovídal místu ekonomické činnosti,
- odstranění efektu daňové konkurence mezi obcemi formou "přetahování" fyzických osob, kdy po formální změně bydliště vrátila obec podnikateli část daně formou dotace,
- zvýšení stability daňových příjmů v obcích; jejich hlavní daňové příjmy se orientovaly na nestabilní daně z příjmů,
- vytvoření ekonomického nástroje, působícího na vznik větších obcí s cílem snížení počtu malých obcí (Obec a finance, 3/2004).

Podle § 4 uvedeného zákona daňové příjmy rozpočtů obcí tvoří: výnos daně z nemovitostí, která je typickou svěřenou daní, jejíž výnos plyne do rozpočtových příjmů obce, na jejímž území se nemovitost nachází, **podíl na 20,59 %** z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, **podíl na 20,59 %** z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, které jsou odváděny, **podíl na 20,59 %** z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby, podíl na

20,59 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy ve výše uvedených bodech, **podíl na 20,59 %** z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob s výjimkou těch, kdy je poplatníkem příslušná obec, **30 %** z výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, se zákonem stanovenými výjimkami, daň z příjmů právnických osob v případech, kdy je poplatníkem příslušná obec, se zákonem stanovenými výjimkami, **podíl na 1,5 %** z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, se stanovenou výjimkou.

Podle nového zákona o RUD byl obcím ponechán 30% podíl na dani z příjmu ze samostatně výdělečné činnosti, který má působit jako motivační aspekt obcí k podpoře podnikání a zanechává alespoň zčásti územní vazbu daně. Jednotlivým obcím je konkrétní částka 20,59% celostátního výnosu přidělena podle počtu obyvatel dané obce na celkovém počtu obyvatel ČR k 1.1. běžného roku. Výsledný podíl je upraven přepočítacím koeficientem.

Způsob propočtu daňového výnosu konkrétní obce je dán poměrem násobku počtu obyvatel k 1. lednu běžného roku a koeficientem velikostní kategorie obce uvedené v obr. 2.5, k součtu těchto násobků všech obcí v České republice. Tyto podíly zveřejňuje každoročně Ministerstvo financí ČR v dohodě s Českým statistickým úřadem svou vyhláškou s účinností k 1. září. Velikostních kategorií je podle právní úpravy celkem 14, nejnižší kategorii tvoří obce do 100 obyvatel s koeficientem 0,4213, v nejvyšší kategorii pak je hl. m. Praha s koeficientem 2,7611.

Obr. 2.5 Koeficienty velikostní kategorie obce do 31.12.2007 (Provazníková, 2007)

| Obce s počtem obyvatel | Koeficienty velikostní kategorie obcí |
|-------------------------------|--|
| do 100 obyvatel | 0,4213 |
| 101--200 obyvatel | 0,5370 |
| 201--300 obyvatel | 0,5630 |
| 301--1500 obyvatel | 0,5881 |
| 1501--5000 obyvatel | 0,5977 |
| 5001--10000 obyvatel | 0,6150 |
| 10001--20000 obyvatel | 0,7016 |
| 20001--30000 obyvatel | 0,7102 |
| 30001--40000 obyvatel | 0,7449 |
| 40001--50000 obyvatel | 0,8142 |
| 50001--100000 obyvatel | 0,8487 |
| 100001--150000 obyvatel | 1,0393 |
| 150001 a výše obyvatel | 1,6715 |
| Hlavní město Praha | 2,7611 |

Zdroj: Provazníková, 2007

Daný systém výrazně změnil rozdělení výnosů daní do jednotlivých kategorií obcí. Nejvíce postihl malé obce do 150 obyvatel, což mělo podle ministerstva financí vyvíjet ekonomický tlak na jejich slučování. Nešťastná konstrukce velikostních koeficientů vede i nadále v praxi k aktivitám obcí, kdy ve snaze získat vyšší počet trvale bydlících obyvatel, vyplácejí „novým“ obyvatelům různé finanční příspěvky. Schválený systém RUD také nedává příliš velký prostor pro ovlivňování daňového výnosu ze strany obcí – o všech základních parametrech daní rozhoduje parlament, všechny daně vybírá stát prostřednictvím územních finančních orgánů. Neexistují obecní daně – i když svým charakterem se místní poplatky obecním daním podobají, jsou však málo výnosné.

Na druhé straně v novém RUD došlo k většímu zapojení sdílených daní do rozpočtu obcí a tím se přispělo k větší stabilitě rozpočtů obcí v čase, k lepší předvídatelnosti rozpočtu obcí, ke snížení územní nerovnoměrnosti daňových výnosů mezi obcemi. Novela navíc přiřadila obcím 1,5% podíl z celorepublikového výnosu

daně z příjmů ze závislé činnosti podle počtu zaměstnanců v obci k celkovému počtu zaměstnanců v ČR.

2.5.4 Novela rozpočtového určení daní v r. 2008

Podle aktuálně platného znění zákona o rozpočtovém určení daní se rozděluje krajům 8,92 % a obcím 21,4 % z celostátního hrubého výnosu sdílených daní, kterými jsou :

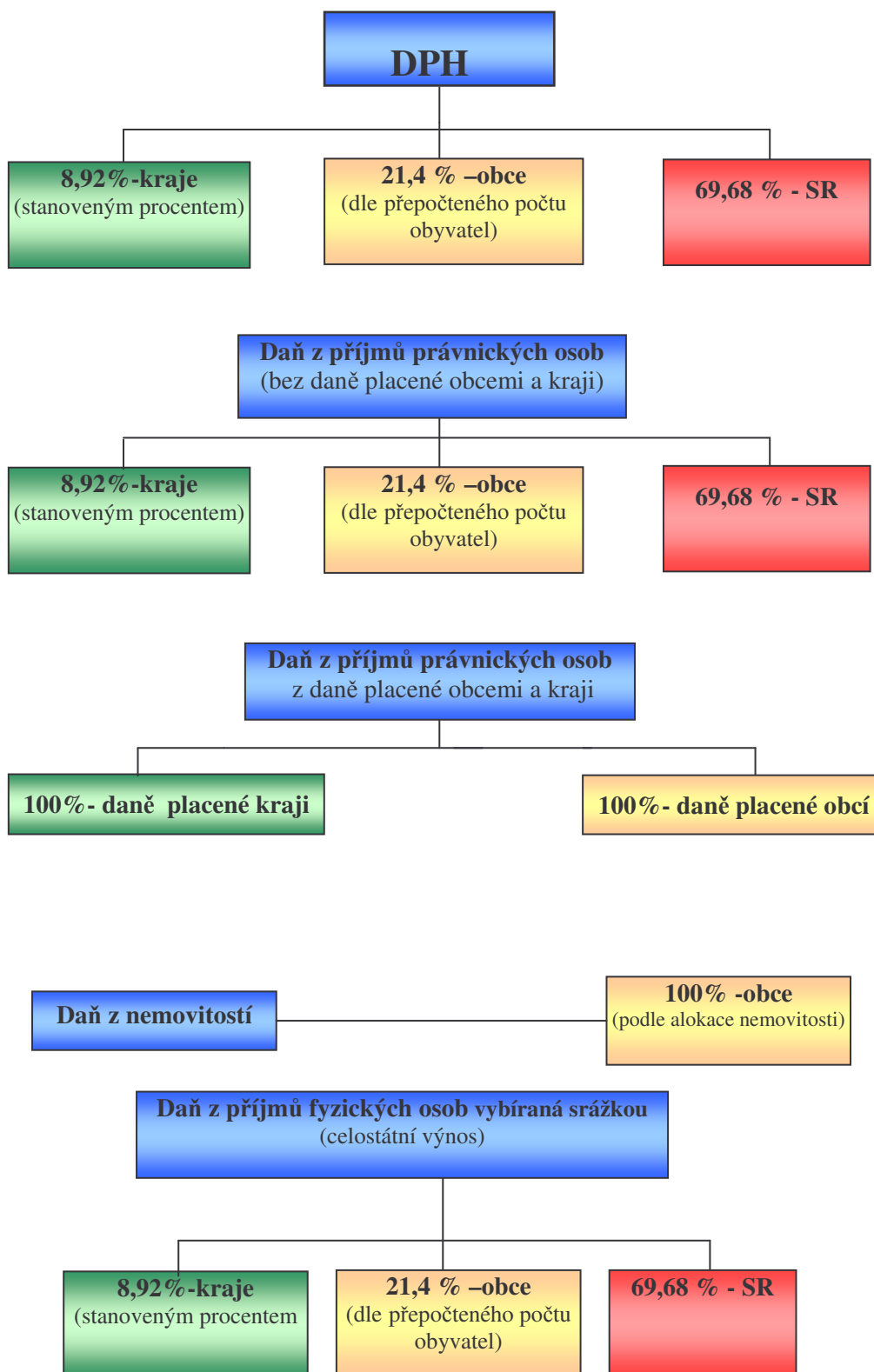
- daň z příjmů FO ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- daň z příjmů FO samostatně výdělečně činných (pouze ze 70% výnosu této daně),
- daň z příjmů FO vybíraná srážkou podle zvláštní sazby,
- daň z příjmů PO, pokud nejsou poplatníkem samy obce,
- podíl obcí na celostátním výnosu daně z přidané hodnoty.

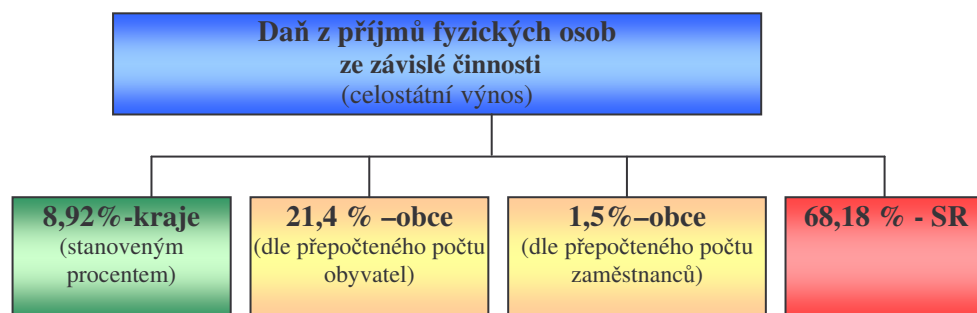
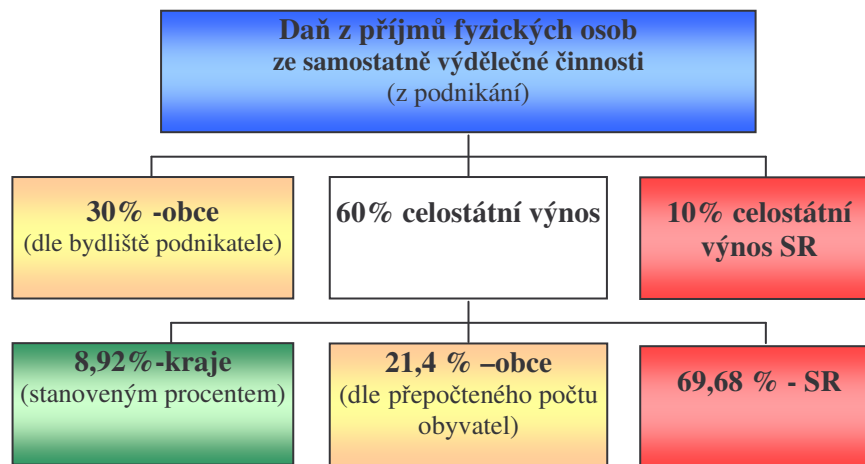
Výlučnými (svěřenými) daňovými příjmy zůstaly i nadále:

- celý výnos daně z nemovitosti,
- daň z příjmů PO placená obcemi.

Jak známo, rozhodující část daňových příjmů tvoří podíl na výnosu ze sdílených daní, který závisí především na počtu obyvatel dané obce. Základem pro výpočet nároku obce nebo kraje je 100 % celostátního hrubého výnosu jednotlivých typů daní s výjimkou daně z příjmu fyzických osob (mimo daň ze závislé činnosti a vybírané srážkou podle zvláštní sazby), kde je základem 60 % celostátního hrubého výnosu daně a daně z příjmů právnických osob, u které je základ snížen o daň z příjmů právnických osob, kdy je poplatníkem sama obec nebo kraj.

Obr. 2.4 Schéma rozpočtového určení daní v ČR platné od 1.1.2008





Zdroj: MF ČR, 2008

Potřeba změnit některé prvky stávajícího rozpočtového určení daní pro obce byla vyvolána kritikou jeho předešlé podoby. Cílem další novely bylo odstranění problematických oblastí. Celý propočten byl proveden na aktualizované daňové predikci pro rok 2008, která zohledňuje dopady navrhovaných změn daňové legislativy.

Novela zákona o RUD respektuje kritéria a principy, ze kterých vychází „základní varianta“, a téměř **nemění spektrum sdílených daní** obcí. Jedinou změnou v této části zákona je **zvýšení podílu na sdílených daních z 20,59% na 21,4%**. V úhrnu jde o 4,6 miliardy korun pro obce navíc (na vrub státního rozpočtu) od r. 2008. Toto navýšení je kompenzací za změny v metodice výpočtu konkrétních podílů pro jednotlivé obce. Pokud by nedošlo k uvedenému zvýšení, řada obcí, respektive měst by na novém výpočtu prodělala. Vláda byla nucena tímto způsobem případné negativní jevy minimalizovat. Zároveň se však již méně zdůrazňuje, že stát výrazně omezuje

investiční dotace pro obce. Podle návrhu státního rozpočtu na rok 2008 se předpokládá snížení investičních dotací proti letošnímu roku právě o 4,6 miliardy korun

Hlavní změnu lze spatřit v metodice výpočtu podílu jednotlivých obcí na sdílených daních. Jediné kritérium počtu obyvatel upravené příslušným koeficientem velikostní kategorie je doplněno o nová kritéria:

- celková výměra obce s vahou 3 % ze sdílených daní pro obce (výměra katastrálního území obce),
- prostý počet obyvatel s vahou 3 % ze sdílených daní pro obce (tj. neupravený počet obyvatel),
- počet obyvatel upravený koeficienty velikostních kategorií obcí – váha 94 %.

Použití kritéria výměry obce zvýhodňuje ty obce, které mají nižší hustotu obyvatelstva. Rovněž kompenzuje zvýšené výdaje spojené s opravami a údržbou místních komunikací a výdaje na dopravní obslužnost. Toto kritérium je přínosné i pro malé obce, u nichž případnému sloučení se sousedními obcemi brání geografické podmínky. Finanční přínos ze zakomponování výměry obce jako dalšího kritéria pro přerozdělení podílu obcí na sdílených daních se výrazně liší nejen při vzájemném porovnání velkých a malých obcí, ale i mezi jednotlivými obcemi v rámci určité velikostní kategorie, a to vzhledem k vysoké variabilitě hustoty obyvatelstva v České republice.

Algoritmus přerozdělení sdílených daňových příjmů dle počtu obyvatel upraveného velikostními koeficienty obcí (váha 94 %) je nově modifikován tak, aby nedocházelo k často **kritizovaným skokovým přechodům** mezi velikostními kategoriemi. Při přechodu do vyšší velikostní kategorie se výrazně u některých kategorií zvyšují daňové příjmy na jednoho obyvatele. U menších obcí však neznamenají velké procentní rozdíly velké absolutní částky, což je zřejmě hlavní důvod, proč se toto nastavení koeficientů neosvědčilo jako motivace ke slučování malých obcí. U větších obcí (nad 10 000 obyvatel) byly již změny při přechodu do vyšší kategorie v absolutním vyjádření zajímavé, což však vedlo v některých případech ke spekulativním přístupům,

tj. k formálnímu „nakupování“, občanů ke konci roku. Je **zrušeno současných 14 velikostních kategorií obcí** a zavádějí se pouze čtyři se stanovenými koeficienty tzv. postupných přechodů, podle nichž se bude u každé obce násobit pouze ta část počtu obyvatel obce, která spadá do příslušného intervalu (kategorie) počtu obyvatel. Tento postup se z řady důvodů nepoužije u Prahy, Brna, Ostravy a Plzně.

První krok

V prvním kroku bude nejprve vypočítán podíl pro čtyři největší města (Praha, Brno Ostrava, Plzeň), pro která zákon určuje samostatné koeficienty pro stanovení jejich jednotlivých podílů. Přepočítací koeficienty jsou určeny tak, aby tato nejlidnatější města v ČR na novém systému finančně netratila.

Tabulka 2.5 Přepočítací koeficienty

| | Přepočítací koeficienty |
|-----------------|--------------------------------|
| Hl. m. Praha | 4,2098 |
| Plzeň | 2,5273 |
| Ostrava | 2,5273 |
| Brno | 2,5273 |
| Ostatní obce ČR | 1,0000 |

Zdroj: MF ČR, 2008

Druhý krok

Po určení podílu vyňatých měst budou ve druhém kroku zbylé prostředky dále přerozděleny mezi ostatní obce. Výpočet probíhá stejně jako v současném systému. Nejprve se určí násobek počtu obyvatel a příslušných koeficientů. Násobek pro každou obec je nově vypočten tak, že počet obyvatel obce násobí koeficientem v každém intervalu (viz tabulka 2.6).

Tabulka 2.6. Koeficienty postupných přechodů

| Počet obyvatel | Koeficienty postupných přechodů |
|----------------|--|
| 0-300 | 1,0000 |
| 301-5000 | 1,0640 |
| 5001-30 000 | 1,3872 |
| 30 001 a více | 1,7629 |

Zdroj: Česká daňová správa, MF ČR, 2008

Žádný systém však není zcela dokonalý, takže u 20 obcí dojde k dílčím poklesům do 1 % v porovnání se stávajícím modelem. Zcela atypický pokles nastává u města Olomouce, kterému stávající model umožňoval při relativně malém překročení hranice velikostní kategorie 100 tisíc obyvatel výrazně vyšší podíl na sdílených daních oproti městům s počtem obyvatel těsně pod touto hranicí. Vláda v zájmu pozvolného řešení této situace uložila ministru financí řešit separátně propad města Olomouc.

2.5.5 Dopady daňové reformy v r. 2009

V rámci daňové reformy byl schválen zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Část pátá tohoto návrhu zákona obsahuje **změnu zákona o dani z nemovitostí**, která nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2008. Některé ze změn se neuplatní ve zdaňovacím období roku 2008, ale nejdříve v roce 2009.

Osvobození některých zemědělských pozemků

Změna zákona o dani z nemovitostí nově umožní obcím na základě vlastního uvážení osvobodit obecně závaznou vyhláškou některé zemědělské pozemky členěné podle druhu evidovaného v katastru nemovitostí na ornou půdu, chmelnice, vinice, ovocné sady a trvalé travní porosty od daně z pozemků. Osvobození od daně z pozemků se nevztahuje na zahrady, které sice jsou v katastrech nemovitostí vedeny jako zemědělský půdní fond, avšak jsou umístěny převážně v intravilánu obce. O případném osvobození pozemků rozhoduje zastupitelstvo obce v rámci samostatné působnosti obce.

Pokud jde o pozemky v zastavěném území obce nebo zastavitelné ploše obce, obec se může rozhodnout, že některé z těchto pozemků neosvobodí, neboť jsou určeny pro budoucí výstavbu. Zastavěné území a zastavitelná plocha jsou definovány v § 2 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Při vydání obecně závazné vyhlášky obec postupuje v souladu s lhůtami stanovenými v § 16a zákona o dani z nemovitostí, tj. obecně závazná vyhláška musí nabýt platnosti do 1. srpna předchozího zdaňovacího období a účinnosti nejpozději do 1. ledna následujícího zdaňovacího období; má-li vyhláška zpětnou účinnost, je neplatná.

Jestliže obec vydá v souladu s tímto ustanovením obecně závaznou vyhlášku, která nabude platnosti do 1. srpna 2008, bude se podle této obecně závazné vyhlášky postupovat **od zdaňovacího období 2009**.

Místní koeficient

V rámci výkonu samostatné působnosti mají obce možnost dle vlastní úvahy rozhodnout o stanovení místního koeficientu podle § 12 zákona o dani z nemovitostí. Obec pro všechny nemovitosti, které jsou předmětem zdanění na celém jejím území, stanoví pouze jeden koeficient v rozpětí 2, 3, 4 nebo 5 a tímto koeficientem se vynásobí daňová povinnost poplatníků. Jde o výlučnou pravomoc obce, místní koeficient stanoví obec obecně závaznou vyhláškou.

Jestliže obec vydá v souladu s § 16a zákona o dani z nemovitostí obecně závaznou vyhlášku, která nabude platnosti do 1. srpna 2008, bude se podle této obecně závazné vyhlášky postupovat **od zdaňovacího období 2009**.

V **roce 2008** se poprvé uplatní nové koeficienty, které upravují základní sazbu daně v malých obcích. Dosavadní koeficient 0,3 v obcích do 300 obyvatel a koeficient 0,6 v obcích do 600 obyvatel jsou zrušeny a nahrazeny koeficientem 1,0, který doposud měly pouze obce s počtem 600 – 1000 obyvatel. Pro všechny obce do 1000 obyvatel se tak od zdaňovacího období 2008 stanoví **koeficient 1,0**. Pouze v případech, kdy obec již dříve vydala obecně závaznou vyhlášku, ve které stanovila pro část obce koeficient 0,3 nebo 0,6 a uvedená vyhláška je stále platná a účinná, uplatní se tyto koeficienty naposledy ve zdaňovacím období 2008. Pokud jde o rekreační objekty a jejich pozemky, na základě této změny koeficientu nedojde k žádné změně, protože koeficient 1,0 se nevztahuje ani na rekreační chalupy ani na pozemky.

3. Metodika práce

V metodice práce jsou popsány metody použité k dosažení stanovených cílů.

Hlavní cíl: Analyzovat míru a příčiny variability daňových příjmů obcí v rámci vybrané oblasti

Metodické kroky:

- 1) Zpracování literární rešerše
- 2) Výběr regionů a obcí
- 3) Rozdělení obcí do skupin dle počtu obyvatel
- 4) Vymezení daňových příjmů rozpočtů vybraných obcí podle **Vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě**
- 5) Výběr ukazatelů působících na výši daňových příjmů obcí
- 6) Analýza rozdílů v daňových příjmech obcí ve vybraných oblastech včetně určení faktorů, které je ovlivňují

Krok 1. Literární rešerše

Literární rešerše je vypracována na základě odborné literatury s důrazem na oblasti teorie fiskální decentralizace, rozpočtové skladby obcí, daňových zásad na místní úrovni a daňových příjmů.

Krok 2. Výběr oblasti

Jako oblast, pro kterou bude analýza vypracována, byly vybrány 3 okresy Jihočeského kraje:

- Český Krumlov
- České Budějovice
- Strakonice

Tyto okresy jsou dosti rozdílné, a to jak z geografického hlediska, tak i co se týče průmyslového, zemědělského a turistického zaměření. Proto lze předpokládat, že rozdíly v daňových příjmech budou značné a pro naši analýzu vyhovující.

Krok 3. Rozdělení obcí do skupin dle počtu obyvatel

Obce byly rozděleny do pěti skupin podle velikosti:

| | |
|--|---------|
| Obce s počtem obyvatel od 0 do 300 | 20 obcí |
| Obce s počtem obyvatel od 301-1 000 | 20 obcí |
| Obce s počtem obyvatel od 1001 do 3000 | 20 obcí |
| Obce s počtem obyvatel od 3 001-10 000 | 16 obcí |
| Obce s počtem obyvatel 10 001 a více | 3 obce |

Krok 4. Vymezení a sumarizace daňových příjmů rozpočtů vybraných obcí

Způsob třídění peněžních operací veřejných rozpočtů, mimorozpočtových fondů státu, obcí i krajů, dobrovolných svazků obcí i organizačních složek upravuje rozpočtová skladba neboli **rozpočtová klasifikace**, platná pro celou soustavu veřejných rozpočtů v ČR a podléhající zákonu o rozpočtových pravidlech. Je to závazně systematické, jednotné a přehledné třídění příjmů a výdajů veřejných rozpočtů, které umožňuje zabezpečit jednotnost a přehlednost rozpočtů, analyzovat příjmy a výdaje jak v čase tak prostorově, analyzovat hospodaření a krytí schodku rozpočtu a zajistit potřebné informace. V ČR ji upravuje vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě. Vyhovuje i mezinárodním standardům (Provazníková, 2007).

Třídění příjmů a výdajů veřejných rozpočtů podle závazné rozpočtové skladby respektuje několik zásad: zásada jednotnosti a závaznosti třídění v celé rozpočtové soustavě, zásada dlouhodobé stability třídění, která je potřebná pro dlouhodobé rozpočtové analýzy a důležitá z hlediska makroekonomických analýz, zásada srozumitelnosti na základě jasně definovaných hledisek, aby byla možná veřejná kontrola a zásada kompatibility s mezinárodními statistickými standardy.

Rozpočtová skladba v ČR analyzuje příjmy a výdaje za pomoci využití třídění:

- odpovědnostního neboli kapitálního, které je pro územní správu nepovinné
- druhového, které se týká všech peněžních operací
- odvětvového neboli funkčního, které vychází z účelů, na které obce vynakládají finanční prostředky v souvislosti se zajišťováním potřeb
- konsolidačního (záznamové jednotky)

Jednotlivá hlediska třídění jsou propojena v číselné identifikaci. Všechna hlediska třídění jsou důležitá. Z hlediska rozpočtové a fiskální politiky je důležité druhové třídění. **Druhové členění** rozděluje peněžní operace do tří základních okruhů: **příjmy (inkasa), výdaje (platby), financování**. Příjmy pak dále členíme na: daňové a nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace. Výdaje členíme na : běžné, kapitálové výdaje a ostatní výdaje. Financujícími operacemi se rozumí přijetí finančních prostředků návratné povahy související s likviditou. Jedná se tudíž o operace, které zabezpečují financování schodku či využití přebytku hospodaření a jeho zhodnocení v rámci finančního investování. Financování obsahuje stavové údaje vyjadřující změny stavu finančních prostředků na bankovních účtech.

Druhové třídění využívá 4-místní kód, přičemž základní je členění do tříd. Čtyři třídy příjmů, dvě třídy výdajů a financování. V rámci tříd se dále peněžní operace člení na seskupení položek, podseskupení položek a položky (Peková,1997).

Daňové příjmy

Základem financování obecních rozpočtů jsou daňové příjmy, které jsou určeny zákonem a vyhláškou o rozpočtovém určení daní, tj. kolik peněz získá každá obec pro své obyvatele ze státního rozpočtu (daňové příjmy se odvozují od počtu obyvatel v obci). **Pro naši analýzu byly vybrány následující položky příjmů:**

- daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků (1111),
- daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (1112),
- daň z příjmů právnických osob (1121,1122),
- poplatky a daně z vybraných činností a služeb (správní, soudní, lázeňský, z ubytovací kapacity - 1142, 1145)
- daň z nemovitostí (1511)

Krok 5. Výběr ukazatelů působících na výši daňových příjmů obcí

Daňový výnos každé daně ovlivňuje předmět daně, základ daně, sazby daně, osvobození a úlevy od placení daně. Výnos daní, které jsou podle daňového určení příjmem rozpočtů obcí, je v územním průřezu rozdílný. Daňové příjmy obcí se zahrnují v ČR do skupiny vlastních příjmů. Je to však sporné, neboť jejich velikost ovlivňují u jednotlivých daní různé faktory, které obec zpravidla nemůže přímo ovlivnit. Na rozdíly v daňovém výnosu mezi municipalitami má vliv i způsob a místo výběru daní, které mohou způsobit i legální přelévání daňového výnosu mezi municipalitami.

Na daňové příjmy a ostatní příjmy obcí působí i mnoho dalších faktorů, které nelze vždy zcela kvantifikovat a které se nemusí vyskytovat u všech obcí. Proto je třeba se zaměřit na ukazatele vyskytující se u většiny obcí podobných velikostí a dalších geografických podmínek, které by mohly mít značný vliv na příjmy místních rozpočtů.

Faktory ovlivňující daňové příjmy

- velikost daňových příjmů je dána rozpočtovým určením daní, což do jisté míry znemožňuje obci ovlivňovat své daňové příjmy
- sídelní struktura regionu a rozdílná velikost obce
- počet obyvatel v obci - podíly na výnosu sdílených daní se určují jednotlivým obcím většinou podle podílu počtu obyvatel obce k celostátnímu počtu obyvatel.

- obce s přenesenou působností – obce, vykonávající více činností v rámci státní správy, dostávají na tyto činnosti dotace

- velikost katastru – daň z nemovitosti plyne do rozpočtu obcí dle katastru , ve kterém se nemovitost nachází

- podnikatelské subjekty na území obce

Vzhledem k tomu, že je výše příjmů jednotlivých obcí závislá na počtu obyvatel obcí, pak je třeba k porovnání přepočítat tyto příjmy na jednoho obyvatele:

Příjem na jednoho obyvatele = příjem celkem/ počet obyvatel

Pro porovnání daňových příjmů jednotlivých obcí je vhodné využít statistických ukazatelů:

- **míra variability ukazatele** - udává o kolik se výše příjmů liší od průměrné hodnoty, výpočet pomocí variačního koeficientu v

$$v = s/x * 100 \quad s - \text{směrodatná odchylka, } x - \text{aritmetický průměr}$$

- **průměrná hodnota ukazatele** – aritmetický průměr daných položek

- **koeficient korelace R** – udává do jaké míry jsou příjmy závislé na ukazateli, ukazatel je statisticky významný, je-li hladina statistické významnosti p menší než 0,05

- **průměrné tempo růstu T**

$$T = (y_n / y_1)^{1/(n-1)} \quad y_n - \text{hodnota ukazatele v období } n,$$

y_1 – hodnota ukazatele v 1.období

n – počet časových období

Krok 6. Analýza rozdílů v daňových příjmech obcí ve vybraných oblastech včetně určení faktorů, které je ovlivňují

Analýza veškerých informací byla prováděna v souladu s literární rešerší a s obecně platnými poznatky z oblasti fiskálního federalismu a financí územní samosprávy v podmínkách České republiky.

Analýza daňových příjmů obcí a jejich rozdílů včetně vyhodnocení faktorů, které je ovlivňují, byla zpracována zejména pomocí programu Statistika Cz. Zdrojem dat byly především údaje získané z webových stránek Ministerstva financí České republiky a České Daňové Správy, a to ze systému ARIS, a dále z webových stránek Českého statistického úřadu.

4. Praktická část

Tématem této bakalářské práce je míra a příčiny variability daňových příjmů obcí v ČR. Nejdříve je nutné se zaměřit na výběr oblastí, kterým je vhodné se v této problematice věnovat. Ze všech sedmi okresů (NUTS4) Jihočeského kraje byly vybrány tři okresy a to České Budějovice, Český Krumlov a Strakonice, jako okresy s rozdílnými rysy.

4.1 Stručná charakteristika kraje a vybraných okresů

Jihočeský kraj je geograficky poměrně uzavřeným celkem, jehož jádro tvoří jihočeská kotlina s Českobudějovickou a Třeboňskou pánví. Na jihozápadě ji obklopuje Šumava, dále pak výběžky Brd, Středočeská žulová vrchovina, Českomoravská vrchovina a Novohradské hory. Kraj není příliš bohatý na nerostné suroviny. Převažuje těžba štěrkopísků, stavebního kamene, cihlářských hlín a v omezené míře keramických jílu, vápence a grafitu. Významným přírodním bohatstvím jsou lesy, které zauímají více než třetinu plochy kraje. Ke dni 1.1.2008 se na území 10057 km² nachází 7 okresů (České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor). V kraji je evidováno celkem 623 obcí (z toho je 53 měst a 14 městysů - zvláštní statut má vojenský újezd Boletice). Žije zde přes 627400 obyvatel. Sídlem kraje je město České Budějovice.

Na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky se Jihočeský kraj podílí 5,5%, v přepočtu na 1 obyvatele dosahuje 89% republikového průměru a je tak mezi kraji na 6. pozici. Ve statistickém registru ekonomických subjektů bylo koncem roku 2005 registrováno více než 144 tis. ekonomických subjektů. Jeho největší část tvořili podnikatelé - fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku (101 663 subjektů), společnosti s ručením omezeným (10 372 subjektů) a samostatně hospodařící rolníci (5 416 subjektů). Průmyslová výroba je koncentrována především v českobudějovické aglomeraci a v okresech Tábor a Strakonice. Převažuje zpracovatelský průmysl (výroba potravin a nápojů, dopravních prostředků, strojů a zařízení, textilní a oděvní). Zemědělství se orientuje na rostlinnou výrobu, převažuje pěstování obilovin, olejnin a

brambor. V živočišné výrobě chov skotu a prasat. Dlouholetou tradici má v jižních Čechách rybníkářství. Chov ryb v 25 000 ha vodních ploch představuje polovinu produkce v rámci celé ČR.

Jihočeský kraj se stává významnou turistickou a rekreační oblastí. Cestovní ruch zaznamenal v posledních letech největší nárůst podílu na podnikatelských aktivitách v kraji.

4.1.1 Českobudějovicko

Českobudějovicko leží při jihovýchodní hranici Čech s Rakouskem, ve střední až jihovýchodní části Jihočeského kraje, je to významná turistická oblast plná lesíků, sadů, polí a luk, toků a rybníků. Sousedí s Českokrumlovskem na J, Strakonickem a Prachatickem na Z, Píseckem na SZ, Tábořskem na SV a Jindřichohradeckem na V. K 1.1.2008 měl region rozlohu 1638,3 km², správně byl členěn do 109 obcí (měst je zde 9, městysů 1 a vsí 99), žilo zde přes 180900 obyvatel, což znamená 110 obyvatel na km². Region je převážně průmyslově-zemědělský s rozvinutým rybníkářstvím a lesnictvím (30% území). V rostlinné výrobě převažuje pěstování obilnin, olejnin a píce, v živočišné výrobě chov skotu a prasat. Průmysl je zde potravinářský (zejména výroba piva), kovodělný průmysl, tužkařská výroba, strojírenská výroba, dřevozpracující, papírenský, dále výroba dopravních prostředků, textilní a oděvní průmysl, polygrafie. Z těžbařského odvětví jsou zde provozy na těžbu grafitu, kamene, šterků a písků, jílu, hlín a rašeliny. Region je historicky místem průchodu významných stezek do ciziny, kudy putovalo zboží a lidé.

Českobudějovicko je okres, na jehož území leží metropole jižních Čech, a tedy i středisko kultury vzdělání, státní správy, politických organizací a důležitá dopravní křižovatka. Okres se rozkládá v Českobudějovické pánvi, takže většina jeho oblastí je dobře dostupná a to i díky rozsáhlejší síti infrastruktury na rozdíl od českokrumlovského okresu.

4.1.2 Českokrumlovsko

Českokrumlovsko je pohraničním regionem ležící na jihozápadním okraji republiky v jižní části Jihočeského kraje, je to oblast plná lesů, potoků, řek a vodních ploch, patří mezi nejčistší a nejnavštěvovanější u nás, většina obyvatel žije ve městech. Sousedí na S a SV s Českobudějovickem, na SZ s Prachatickem, zbytek hranice (JZ, J a JV) probíhá po státní hranici s Rakouskem (80 km). K 1.1.2008 měl region rozlohu 1615,03 km², správně byl členěn do 46 obcí (měst je zde 6, městysů 3 a vsí 37), žilo zde přes 60700 obyvatel, což znamená 38 obyvatel na km². Region je průmyslově zemědělským, charakteristický svým 50% zalesněním. Zemědělská výroba je zaměřena na pěstování obilovin a píce, na chov skotu (pasevctví). Průmysl se soustřeďuje do měst - rozhodující je průmysl papíru a celulózy, strojírenství a stavebnictví. Z nerostného bohatství se zde těží tuha a granulit, v menší míře rašelina a granulit. Velkou část území na Z zabírá VVP Boletice.

Českokrumlovsko je typický příhraniční okres s nízkou hustotou osídlení, která je způsobena i tím, že jsou na jeho území rozsáhlé lesní porosty, chráněná krajinná území a přírodní rezervace, kde není vhodné a ani možné, aby probíhalo doosídlování. Nejvíce pracovních příležitostí je v oblasti služeb, ale jedná se často jen o sezónní příležitosti.

4.1.3 Strakonicko

Strakonicko leží v jihozápadních Čechách v severozápadní části Jihočeského kraje, patří mezi oblasti s vyšším počtem vodních ploch (rybníků) na malebné pahorkatině s lesíky a poli, na severu jsou okraje Brd, na jihu podhůří Šumavy. K 1.1.2008 měl region rozlohu 1032,1 km², správně byl členěn do 112 obcí (měst je zde 6, městysů 4 a vsí 102), žilo zde přes 69500 obyvatel, což znamená 67 obyvatel na km². Region je převážně průmyslově zemědělský s pěstováním zrnin, píce, olejin a brambor, chovem skotu, prasat a drůbeže, s rozvinutým rybníkářstvím. Průmysl je rozšířen převážně ve městech (Strakonice) - jedná se o strojírenství, výroba potravin a nápojů, dopravních prostředků, strojů a zařízení, textilní a oděvní. V regionu je množství důležitých surovin - stavební kámen, vápence, šterky, písky a cihlářské hlíny.

5. Druhové členění příjmů

5.1 Daňové příjmy

Příjmy obecních rozpočtů jsou v České republice členěny podle rozpočtové skladby na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. Největší část příjmů tvoří příjmy **daňové**, které z velké části ovlivňuje počet obyvatel v obci a velikost obce. Daňové příjmy jsou tvořeny jak sdílenými typy daní, které představují jejich významnější část, tak svěřenými typy daní. Výše daňových příjmů je dána rozpočtovým určením daní, z toho plyne, že obec nemá prakticky žádnou přímou možnost ovlivnit velikost těchto příjmů. Dále je ovlivněna počtem obyvatel obce, protože příjmy z většiny sdílených daní jsou přepočítávány a poskytovány na obyvatele a taktéž závisí na výši koeficientu kategorie obce.

Tabulka 5.1 Vývoj daňových příjmů všech obcí v Jihočeském kraji (v tis. Kč)

| Skupina obcí podle počtu obyvatel | Průměrný příjem v r. 2001 | Míra variability v % | Průměrný příjem v r. 2003 | Míra variability v % | Průměrný příjem v r. 2006 | Míra variability v % | Průměrné tempo růstu v % |
|-----------------------------------|---------------------------|----------------------|---------------------------|----------------------|---------------------------|----------------------|--------------------------|
| 0-300 | 813,00 | 69,7 | 946,92 | 62,68 | 1121,414 | 76,56 | 6,64 |
| 301-1000 | 2846,31 | 49,13 | 3785,94 | 130,9 | 4239,8 | 58,88 | 8,3 |
| 1001-3000 | 9108,12 | 34,47 | 11076,9 | 32,82 | 13289,04 | 31,89 | 7,84 |
| 3001-10000 | 32900,66 | 46,48 | 41021,33 | 44 | 49503,7 | 44,53 | 8,51 |
| 10000 a více (mimo ČB) | 194898,7 | 54,87 | 213000 | 46,74 | 250224,6 | 41,85 | 5,12 |
| 10000 a více (včetně ČB) | 294114,8 | 95,22 | 314954,7 | 90,37 | 370088,8 | 89,5 | 4,7 |

Zdroj: Autor

V tabulce 5.1 je znázorněn vývoj absolutních daňových příjmů všech obcí v Jihočeském kraji. Větší obce mají větší daňové příjmy a to nejen absolutní, ale i po přepočtu na obyvatele, což může být dáno koeficienty, kterými jsou větší obce zvýhodněny. Nebylo zjištěno, že vysoká variabilita u obcí s 0 až 300 obyvateli a 301 až 1000 obyvateli by byla způsobována jedním faktorem. U těchto skupin obcí jsou

značné rozdíly v jednotlivých daňových příjmech (tj. u DPFO, u DPPO za obce, u místních a správních poplatků i u dani z nemovitosti). Některé tyto obce jsou natolik schopné poskytovat větší rozsah veřejných služeb a statků a zajistit si tak vyšší příjmy oproti jiným obcím ve skupině, což vede následně k vysoké variabilitě příjmů a malé závislosti těchto příjmů na počtu obyvatel. Vysoká variabilita je do značné míry u těchto skupin ovlivněna i vyšším zastoupením počtu obcí u těchto kategorií. Vyjimku zde tvoří vysoká variabilita u obcí s 301 až 1000 obyvateli v r.2003, která je dána vysokými daňovými příjmy, konkrétně příjmy z poplatků a odvodů v oblasti životního prostředí, obce Temelín, které mohou vést k následnému zkreslení výsledků. Totéž platí i u obce České Budějovice, kde je to dáno větší katastrální výměrou, vyšším počtem obyvatel a i počtem zaměstnanců ve srovnání s ostatními obcemi v odpovídající velikostní kategorii. Podle průměrného ročního tempa růstu za období 2001-2006 a téměř lineárního trendu dosahují nejrychlejšího nárůstu daňových výnosů obce s 3001 až 10 000 obyvateli.

Tabulka 5.2 Vývoj daňových příjmů všech obcí v Jihočeském kraji přepočtených na obyv. (v tis. Kč)

| Skupina obcí podle počtu obyvatel | Průměrný příjem na obyvatele v r. 2001 | Míra variability v % | Průměrný příjem na obyvatele v r. 2003 | Míra variability v % | Průměrný příjem na obyvatele v r. 2006 | Míra variability v % |
|--|---|-----------------------------|---|-----------------------------|---|-----------------------------|
| 0 - 300 | 5,16 | 40,67 | 6,23 | 58,61 | 7,19 | 39 |
| 301 – 1000 | 5,46 | 28,42 | 7,24 | 98,4 | 8,29 | 52,8 |
| 1001 - 3000 | 5,6 | 14,68 | 6,86 | 18,23 | 8,22 | 14,28 |
| 3001 - 10000 | 5,78 | 14,92 | 7,23 | 13 | 8,71 | 12,48 |
| 10000 a více (mimo CB) | 8 | 16,09 | 9,07 | 9,78 | 10,78 | 4,73 |
| 10000 a více (včetně CB) | 8,14 | 15,12 | 9,15 | 9,17 | 10,87 | 4,84 |

Zdroj: Autor

Daň z příjmů FO ze závislé činnosti a funkčních požitků

Tabulka 5.3 Daň z příjmu FO ze závislé činnosti a funkčních požitků (v tis. Kč)

| Skupina obcí podle počtu obyvatel | Průměrný příjem | Průměrný příjem na obyvatele | Míra variability v % |
|-----------------------------------|-----------------|------------------------------|----------------------|
| 0 - 300 | 246,9 | 1,63 | 86 |
| 301 - 1000 | 856,3 | 1,85 | 70 |
| 1001 - 3000 | 2465,9 | 1,81 | 62 |
| 3001 - 10000 | 6783,7 | 2,2 | 78 |
| 10000 a více (včetně ČB) | 91515,86 | 1,9 | 12,75 |
| 10000 a více (mimo ČB) | 33512,8 | 1,76 | 3,8 |

Zdroj : Autor

Závislost absolutního příjmu z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků na počtu obyvatel obce není tak vysoká. Výše indexu korelace závislosti DPFO na počtu obyvatel obce je 0,76 a hladina významnosti 0,002, což značí střední stupeň korelační závislosti. Velký význam zde hraje složení tohoto příjmu, který se skládá ze dvou částí. První složka je tvořena z 20,59% z celostátního výnosu pro všechny obce, z této částky jednotlivým obcím připadají příjmy vypočtené podle odpovídajícího koeficientu platného pro danou velikostní kategorii obcí. Druhou složkou tohoto příjmu je podíl na celostátním výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a to ve výši 1,5% z celostátního výnosu a jednotlivým obcím připadá příjem přepočítaný koeficientem, který zohledňuje počet zaměstnanců v obci.

Tabulka 5.4 Daň z příjmu FO ze závislé činnosti dle RUD za r. 2006 (v tis. Kč)

| Skupina obcí podle počtu obyvatel | Průměrný příjem (20,59% z celostátního výnosu) | Průměrný příjem na obyv. | Průměrný příjem (1,5% z celostátního výnosu) | Průměrný příjem na obyv. | Průměrný počet zaměstnanců |
|-----------------------------------|---|--------------------------|---|--------------------------|----------------------------|
| 0 - 300 | 230,4 | 1,52 | 16,5 | 0,11 | 46,4 |
| 301 - 1000 | 801,7 | 1,71 | 54,6 | 0,14 | 116,65 |
| 1001 – 3000 | 2300,4 | 1,72 | 165,5 | 0,09 | 398,6 |
| 3001 - 10000 | 6356,2 | 2,01 | 427,5 | 0,19 | 1829 |
| 10000 a více (včetně ČB) | 85777,3 | 1,77 | 5738,56 | 0,2 | 29614 |
| 10000 a více (mimo ČB) | 31410,7 | 1,64 | 2102,1 | 0,12 | 11432,5 |

Zdroj : Autor

V tabulce 5.4 je znázorněno rozdělení příjmů z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti dle platného rozpočtového určení daní. Je zřejmé, že ta část příjmů, která je poskytována dle přepočteného počtu obyvatel, roste přímo úměrně s růstem obyvatel a je na počtu obyvatel velmi závislá (vysoký stupeň korelační závislosti 0,996 při hladině významnosti 0,015). Průměrný příjem přepočítaný na obyvatele je u všech velikostních kategorií téměř stejný, taktéž variabilita mezi jednotlivými skupinami obcí je nulová. Oproti tomu příjmy, poskytované dle přepočteného počtu zaměstnanců (tj. 1,5 % z celostátního výnosu), vykazují mírný stupeň korelační závislosti na počtu obyvatel (index korelace R je 0,45 při hladině významnosti 0,3). Znamená to, že tyto příjmy jsou z velké části ovlivňovány jen počtem zaměstnanců.

Daň z příjmu FO ze samostatné výdělečné činnosti je další sdílenou daní (z 60 % výnosu této daně). Podle nového zákona RUD byl obcím ponechán 30% podíl na dani z příjmu samostatné výdělečné činnosti (zbývající část se stala sdílenou daní a převádí se do celostátního výnosu), který má působit jako motivační aspekt obcí k podpoře podnikání a zachovává alespoň z části územní vazbu daně (dle trvalého bydliště podnikatele).

Tabulka 5.5 Daň z příjmu fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti za r.2006 (v tis. Kč)

| Skupina obcí podle počtu obyvatel | Průměrný příjem | Průměrný příjem na obyv. | Míra variability v % (prům.příjmu na obyv.) |
|-----------------------------------|-----------------|--------------------------|---|
| 0 - 300 | 59,7 | 0,39 | 108 |
| 301 - 1000 | 553,3 | 1,34 | 102 |
| 1001 - 3000 | 1227,36 | 0,852 | 64,9 |
| 3001 - 10000 | 4944,6 | 1,32 | 56,2 |
| 10000 a více (včetně ČB) | 28133,17 | 0,63 | 42 |
| 10000 a více (mimo ČB) | 12123,14 | 0,62 | 40,2 |

Zdroj : Autor

Nejvyšší příjmy z DPFO ze samostatné výdělečné činnosti mají největší obce a města, přičemž nejnižší variabilitu a tím i větší závislost příjmů na počtu obyvatel mají obce s počtem obyvatel nad 3000.

Daň z příjmů právnických osob je také sdílenou daní, jejíž část plyne do rozpočtu územní samosprávy, jedná se o 20,59 % z celostátního výnosu. Dále pak příjem každé obce závisí na výši koeficientu kategorie obce, pomocí kterého je vypočítán. Daň z příjmu právnických osob placená obcemi je 100% příjmem obce.

Tabulka 5.6 Absolutní daň z příjmů právnických osob v r. 2006 (v tis. Kč)

| Skupina obcí podle počtu obyvatel | Průměrný příjem z celostátního výnosu (sdílená daň) | Průměrný příjem na obyv. | Míra variability příjmu na obyv. v % | Průměrný příjem z daně placené obcemi | Průměrný příjem na obyv. | Míra variability příjmu na obyv. v % |
|-----------------------------------|---|--------------------------|--------------------------------------|---------------------------------------|--------------------------|--------------------------------------|
| 0 -300 | 274,8 | 1,47 | 12,7 | 345,5 | 0,31 | 256 |
| 301 - 1000 | 969,5 | 1,68 | 13,8 | 1052,3 | 0,49 | 170 |
| 1001 - 3000 | 2586,2 | 1,67 | 4,7 | 716,3 | 0,42 | 158 |
| 3001 - 10000 | 7489,2 | 1,67 | 3,5 | 1920,7 | 0,34 | 83,4 |
| 10000 a více (včetně ČB) | 98000,47 | 1,99 | 10,05 | 45728,6 | 1,29 | 46,5 |
| 10000 a více (mimo ČB) | 36207,76 | 1,87 | 2,7 | 32165,4 | 1,57 | 37,5 |

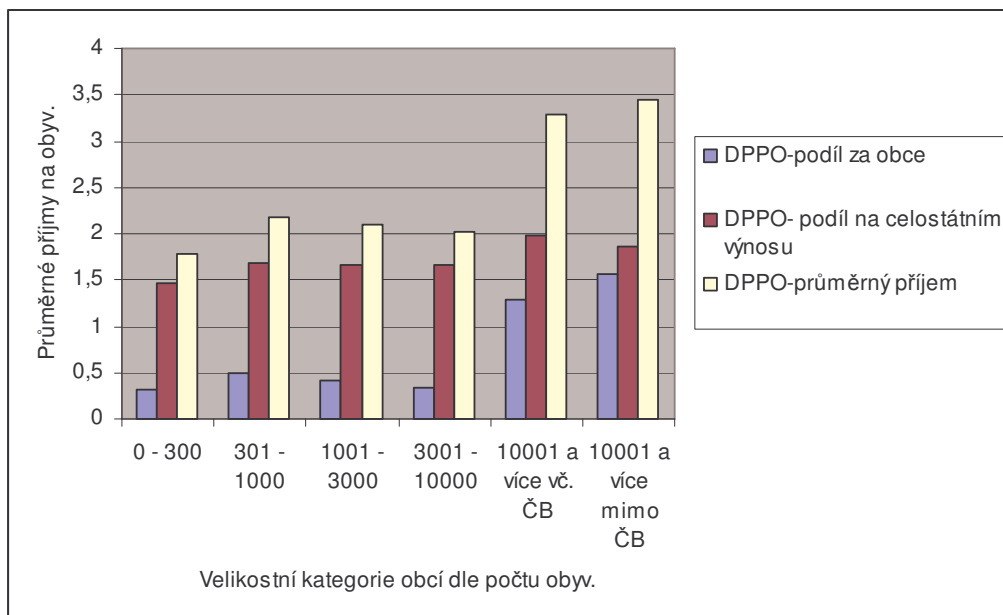
Zdroj : Autor

Podle tabulky 5.6 lze říci, že nejvyšších příjmů z daně z příjmů právnických osob dosahují obce s větším počtem obyvatel, u kterých se oprávněně očekává i ekonomicky vyspělejší podnikatelská sféra a více obchodních příležitostí. Je zřejmé, že absolutní příjmy poskytované dle přepočteného počtu obyvatel rostou přímo úměrně s růstem počtu obyvatel (koeficient růstu vykazuje rostoucí tempo), průměrný příjem přepočítaný na obyvatele je u všech obcí téměř stejný. Nízká variabilita u jednotlivých velikostních kategorií značí velmi vysokou závislost příjmů na počtu obyvatel, což potvrzuje i velmi vysoký stupeň korelační závislosti 0,99 při hladině významnosti 0,001.

U příjmů, poskytovaných dle hospodářské činnosti obcí, opět vykazují nejvyšší daňové výnosy obce s větším počtem obyvatel. Vysoká variabilita jednotlivých velikostních kategorií poukazuje na různou výši daně z příjmů právnických osob za obce, která je dána odlišností podnikatelských aktivit jednotlivých obcí. Neboť lze

předpokládat, že velké obce mají ve srovnání s malými obcemi více zkušeností, kapitálu a manažerských schopností a jsou tak schopny dosahovat efektivnějších výsledků a nadprůměrných zisků.

Graf: 5.1 Daň z příjmů PO na obyvatele v r.2006 (v tis. Kč)



Zdroj: MF ČR, ARIS 2007

Daň z nemovitosti je jedinou svěřenou daní, tedy daní, která plyne výlučně do rozpočtu obce. Ačkoliv podíl této daně na celkových příjmech obce nepřesahuje 5 %, má svůj význam. Její důležitost tkví především ve dlouhodobě stabilním daňovém výnosu. Dále tato daň zvyšuje daňovou pravomoc obce, která je jinak velmi omezená, vlastně nulová, obce nemohou ovlivnit výpočet základu daně, sazby, výběr daně, ani její správu. U daně z nemovitostí, která je tvořena daní z pozemků a daní ze staveb, může obec díky změně koeficientu velikosti ovlivnit výslednou sazbu daně a tím i daňový výnos. Pro jednotlivé části obce může obec obecně závaznou vyhláškou zvýšit koeficient, který je pro ni stanoven, o jednu, nebo snížit až tři kategorie podle členění koeficientů (Zákon o dani z nemovitostí, §6). Proto daň vybíraná ze stejně velké nemovitosti (stavby) ve větších obcích bude vyšší než u menších obcí. Přepočteme-li celkový výnos z daně na obyvatele, mají větší příjmy menší obce, je to dáno menší hustotou osídlení (na větší rozlohu katastru připadá menší počet obyvatel) oproti velkým obcím. Na základě tabulky 5.7 lze říci, že příjmy z daní z nemovitosti jsou spíše

závislé na velikosti katastru obce než na počtu obyvatel. Toto tvrzení opět dokládá i velikost indexu korelace R, který vykazoval 0,46 při hladině 0,15, což znamená velmi nízký stupeň závislosti příjmů na počtu obyvatel, tudíž závislost je neprůkazná.

Tabulka 5.7 Daň z nemovitosti v r.2006 (v tis. Kč)

| Skupina obcí podle počtu obyvatel | Průměrný příjem | Průměrný příjem na obyv. | Míra variability příjmu na obyv. v % | Velikost katastru obce v průměru v ha | Průměrný příjem na ha |
|-----------------------------------|-----------------|--------------------------|--------------------------------------|---------------------------------------|-----------------------|
| 0 - 300 | 212,15 | 1,32 | 81,8 | 225,3 | 0,24 |
| 301 - 1000 | 368,12 | 0,84 | 99 | 1720,75 | 0,27 |
| 1001 - 3000 | 866,24 | 0,58 | 36 | 3266,03 | 0,43 |
| 3001 - 10000 | 2116,85 | 0,54 | 54 | 4811,2 | 0,59 |
| 10000 a více (včetně ČB) | 17250,8 | 0,41 | 14,6 | 3748,1 | 3,98 |
| 10000 a více (mimo ČB) | 8253,7 | 0,424 | 18 | 2842,05 | 2,8 |

Zdroj : Autor

Do kategorie daňových příjmů jsou v ČR zařazovány i **správní a místní poplatky**. Zákon o místních poplatcích je členěn na poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst, poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a poplatek za zhodnocení stavebního pozemku. Málokterá realizuje všechny typy poplatků, nejčastěji jsou uvaleny poplatky ze psů a užívání veřejného prostranství, objemově však nepředstavují významnější zdroje příjmů, a dále pak poplatky za lázeňský a rekreační pobyt, výše tohoto poplatku se různí podle polohy a vybavenosti obce.

Nejvyšších příjmů zde dosahují historicky a turisticky zajímavé oblasti, které mají občanům a návštěvníkům co nabídnout. Spíše než počtu na počtu obyvatel jsou u této kategorie příjmů daňové výnosy závislé na geografické poloze, přírodním prostředí, kulturních a sportovních dispozicích obce. Neexistuje jednoznačný vztah výnosů na

jednoho obyvatele z jednotlivých poplatků a velikosti obce. Z tabulky 5.8 je na patrné, že katastrální výměra ani počet obyvatel nejsou natolik významnými faktory, které by zásadně ovlivňovaly výši daňových výnosů obcí z místních poplatků. Nejvyššího příjmu dosahuje rekreační oblast v blízkosti vodní nádrže Lipno, která ač má nejméně obyvatel i nejmenší rozlohu, je celoročně hojně navštěvována turisty i místními občany právě pro svou širokou škálu nabídek a možného využití.

Tabulka 5.8 Místní poplatky v turistických oblastech Jihočeského kraje v r. 2006 (v tis Kč)

| Název obce | Katastrální výměra v ha | Počet obyvatel | Výnos na poplatcích za rekreační pobyt | Výnos na poplatcích z ubytovací kapacity |
|----------------------|--------------------------------|-----------------------|---|---|
| Lipno nad Vltavou | 1948,98 | 576 | 2717,82 | 921,66 |
| Český Krumlov | 2215,83 | 14146 | 2455,46 | 833,77 |
| Rožmberk nad Vltavou | 2481,34 | 353 | 167,96 | 72,19 |
| Černá v Pošumaví | 5037,83 | 827 | 783,64 | 199,46 |
| Hluboká nad Vltavou | 9112 | 4827 | 136,64 | 341,38 |

Zdroj: Autor

6. Srovnání daňových příjmů vybraných obcí

Porovnávání průměrných hodnot příjmů zjištěných za celé skupiny obcí nemusí mít vždy maximální vypovídací schopnost, hodnoty mohou být do určité míry zkresleny. Proto byly ze všech velikostních kategorií obcí vybrány tři obce a jejich daňové příjmy byly porovnávány. Byly vybrány obce s různou polohou, různou vzdáleností od větších měst a různým ekonomickým či průmyslovým zaměřením.

6.1 Obce s počtem obyvatel nad 10 000

Výběr u této kategorie byl jednoduchý, neboť jsou v ní pouze 3 obce, a to jsou České Budějovice, Český Krumlov a Strakonice.

Tabulka 6.1 Daňové příjmy vybraných obcí za r.2006 (v tis. Kč)

| Název obce | Daňové příjmy | Na obyv. | 1111 | Na obyv. | 1112 | Na obyv. | 1121 | Na obyv. |
|------------------|---------------|----------|-----------|----------|----------|----------|-----------|----------|
| České Budějovice | 1089274,13 | 11,44 | 207521,95 | 2,18 | 60153,23 | 0,63 | 221585,88 | 2,33 |
| Český Krumlov | 147398,72 | 10,42 | 24316,11 | 1,72 | 7757,42 | 0,55 | 26839,59 | 1,9 |
| Strakonice | 272764,54 | 11,58 | 42709,52 | 1,81 | 16488, | 0,70 | 45575,94 | 1,94 |

Zdroj: Autor

Pozn: 1111 – DPFO ze závislé činnosti, 1112 – DPFO ze sam.výd.činnosti, 1121 – DPPO vyjma daně za obce

Největší absolutní i jednotlivé daňové příjmy mají České Budějovice, nejmenší pak Český Krumlov, což je dáno především závislostí příjmů na počtu obyvatel v obci a úpravou dle velikostního koeficientu obce. Jediný významný rozdíl můžeme najít u místních poplatků, a to u poplatků z lázeňského nebo rekreačního pobytu. Tento příjem má největší Český Krumlov, a to jak v absolutní výši, tak i po přepočtu na obyvatele. Způsobeno je to tím, že Český Krumlov je pro svůj historický vývoj a přírodní krásy turisticky atraktivní město, a proto zde převládá velký počet penzionů, hotelů a ubytoven.

Tabulka 6.2 Daňové příjmy vybraných obcí za r. 2006 (v tis. Kč)

| Název obce | 1342 - Poplatek za lázeňský pobyt | Na obyv. | 1361- Správní poplatky | Na obyv. | 1511-Daň z nemovitosti | Na obyv. |
|------------------|-----------------------------------|----------|------------------------|----------|------------------------|----------|
| České Budějovice | 849,91 | 0,008 | 51859,54 | 0,54 | 35245,07 | 0,37 |
| Český Krumlov | 2455,46 | 0,17 | 8232,77 | 0,581 | 5215,43 | 0,36 |
| Strakonice | 36,66 | 0,0015 | 13872,28 | 0,589 | 11292,01 | 0,47 |

Zdroj : Autor

6.2 Obce s počtem obyvatel od 3001 do 10 000

V této skupině byly vybrány obce Vyšší Brod jako „vodácké město“ v blízkosti Lipenské nádrže a hodně vzdálené od okresního města Český Krumlov, dále pak Rudolfov v těsné blízkosti krajské metropole a Volyně, rekreační městečko v Pošumaví.

Tabulka 6.3 Daňové příjmy vybraných obcí za r. 2006 (v tis. Kč)

| Název obce | Daňové příjmy | Na obyv. | 1111 | Na obyv. | 1112 | Na obyv. | 1342 | Na obyv. |
|------------|---------------|----------|---------|----------|---------|----------|-------|----------|
| Rudolfov | 18443,15 | 7,736 | 3424,05 | 1,44 | 2184,74 | 0,91 | 5,19 | 0,002 |
| Vyšší Brod | 24796,1 | 9,435 | 7298,12 | 2,77 | 353,93 | 0,134 | 92,91 | 0,035 |
| Volyně | 24723,45 | 7,750 | 4005,86 | 1,25 | 2453,97 | 0,769 | 14,09 | 0,004 |

Zdroj: Autor

Pozn: 1111 – DPFO ze závislé činnosti, 1112 – DPFO ze sam.výd.činnosti, 1342 – Poplatek za lázeňský pobyt

Ačkoliv nejvíce obyvatel v této skupině má Volyně, nejvyšší absolutní daňové příjmy má Vyšší Brod, což je dáno vysokými příjmy z turismu a místních poplatků, zejména z ubytovací kapacity a rekreačního pobytu, z výherních hracích přístrojů. Oproti tomu má vzhledem ke své geografické poloze (vzdálenosti od jiného většího města) a demografické struktuře výrazně nejnižší příjmy z daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti.

Dalším faktorem, který ovlivňuje výši daňových příjmů je velikost katastru. Největší katastr má obec Vyšší Brod, přesto nejsou příjmy z daně z nemovitostí u této obce největší, což může být ovlivněno použitím daňového korekčního koeficientu, územním rozložením a charakterem pozemků a staveb.

Tabulka 6.4 Příjmy z daně z nemovitostí u vybraných obcí za r. 2006 (v tis. Kč)

| Název obce | 1511-Daň z nemovitosti | Na obyv. | Katastrální výměra v ha |
|------------|------------------------|----------|-------------------------|
| Rudolfov | 486,74 | 0,204 | 319,89 |
| Vyšší Brod | 1425,23 | 0,542 | 6976 |
| Volyně | 1698,82 | 0,532 | 2058 |

Zdroj: Autor

6.3 Obce s počtem obyvatel od 1001 do 3000

Pro tuto velikostní kategorii byly vybrány obce s různou vzdáleností od okresního města, s různým ekonomickým zaměřením a z různých okresů. Jedná se o městys Frymburk, významné turistické centrum na levém břehu vodní nádrže Lipno, dále Kamenný Újezd a historicky atraktivní vesnice Radomyšl.

Tabulka 6.5 Daňové příjmy vybraných obcí za r. 2006 (v tis. Kč)

| Název obce | Daňové příjmy | Na obyv. | 1111 | Na obyv. | 1121 | Na obyv. | 1511 | Na obyv. |
|---------------|---------------|----------|---------|----------|---------|----------|---------|----------|
| Kamenný Újezd | 16444,12 | 8,21 | 3020,63 | 1,508 | 3414 | 1,7 | 1193,41 | 0,59 |
| Frymburk | 14556,03 | 10,99 | 1970,28 | 1,488 | 2142,92 | 1,618 | 1075,74 | 0,812 |
| Radomyšl | 8687,4 | 7,56 | 1693,98 | 1,474 | 1857,94 | 1,617 | 1003,26 | 0,873 |

Zdroj : Autor

Pozn: 1111 – DPFO ze závislé činnosti, 1121 – DPPO vyjma daně za obce , 1511 – Daň z nemovitosti

I v této skupině platí, že daňové příjmy rostou s počtem obyvatel, tudíž nejvyšší daňové příjmy vykazuje Kamenný Újezd s největší populací, ale za povšimnutí stojí, že Frymburk ho při přepočtu na obyvatele převyšuje, především díky celoročnímu přílivu turistů. To vysvětluje viditelné rozdíly ve správních a místních poplatcích, ze kterých

má nejvyšší příjmy Frymburk. Frymburk leží poměrně daleko od svého okresního města, ale samo o sobě je to dostatečně velké město, aby poskytovalo svým obyvatelům větší rozsah veřejných statků a služeb než Kamenný Újezd.

Tabulka 6.6 Příjmy z místních a správních poplatků vybraných obcí za r. 2006 (v tis. Kč)

| Název obce | 1342 – Poplatek za lázeňský pobyt | Na obyvatele | 1361- Správní poplatky | Na obyvatele |
|---------------|---|--------------|---------------------------|--------------|
| Kamenný Újezd | 145,64 | 0,07 | 66,75 | 0,033 |
| Frymburk | 495,18 | 0,374 | 94,03 | 0,07 |
| Radomyšl | 0 | 0 | 48,36 | 0,04 |

Zdroj: Autor

6.4 Obce s počtem obyvatel od 301 do 1000

Pro tuto skupinu byly vybrány pohraniční obec Horní Dvořiště, dále pak obec Temelín, na jejímž území je umístěna Jaderná elektrárna Temelín, poslední vybranou obcí je významné rybníkářské centrum Lnáře.

Tabulka 6.7 Daňové příjmy vybraných obcí za r. 2006 (v tis. Kč)

| Název obce | Daňové příjmy | Na obyv. | 1111 | Na obyv. | 1112 | Na obyv. | 1361 | Na obyv. |
|----------------|---------------|----------|---------|----------|--------|----------|-------|----------|
| Temelín | 11057,6 | 14,43 | 1644,33 | 2,14 | 129,07 | 0,168 | 47,87 | 0,062 |
| Horní Dvořiště | 3406,92 | 6,73 | 787,18 | 1,55 | 69,76 | 0,137 | 20,71 | 0,04 |
| Lnáře | 5799,26 | 7,815 | 1105,07 | 1,49 | 333,83 | 0,449 | 94,97 | 0,127 |

Zdroj: Autor

Pozn: 1111 – DPFO ze závislé činnosti, 1112 – DPFO ze sam.výd.činnosti, 1361 – Správní poplatky

Na základě této tabulky je zřejmé, že Temelín má největší daňové příjmy, což je dáno velkým počtem zaměstnanců obci a tudíž velkým podílem na dani z příjmů

fyzických osob ze závislé činnosti. Zajímavé u těchto obcí je, že nemají žádné příjmy na poplatcích za lázeňský pobyt nebo z ubytovací kapacity.

Nejvýraznější je jistě rozdíl v příjmech Temelína na poplatcích v oblasti životního prostředí (tj. poplatky za znečištění ovzduší, uložení odpadů, za likvidaci komunálního odpadu...atd).

Tabulka 6.8 Příjmy z poplatků v oblasti životního prostředí u vybraných obcí (v tis. Kč)

| Název obce | 133 - poplatky v oblasti životního prostředí | Na obyvatele |
|----------------|--|--------------|
| Temelín | 1561,43 | 2,038 |
| Horní Dvořiště | 0,74 | 0,0014 |
| Lnáře | 0 | 0 |

Zdroj: Autor

6.5 Obce s počtem obyvatel od 0 do 300

Pro tuto velikostní kategorii byly vybrány následující obce: Branišov za České Budějovice, Světlík z Českokrumlovska a Hoštice ze Strakonice.

Tabulka 6.9 Daňové příjmy vybraných obcí za r. 2006 (v tis. Kč)

| Název obce | Daňové příjmy | Na obyv. | 1111 | Na obyv. | 1112 | Na obyv. | 1361 | Na obyv. |
|------------|---------------|----------|--------|----------|--------|----------|------|----------|
| Branišov | 1494,44 | 7,907 | 298,44 | 1,579 | 189,77 | 1 | 0,1 | 0,0005 |
| Světlík | 1744,49 | 6,709 | 337,56 | 1,298 | 62,76 | 0,241 | 1,04 | 0,004 |
| Hoštice | 1145,07 | 6,506 | 208,16 | 1,182 | 46,15 | 0,262 | 0,45 | 0,0025 |

Zdroj: Autor

Pozn: 1111 – DPFO ze závislé činnosti, 1112 – DPFO ze sam.výd.činnosti, 1361 – Správní poplatky

Daňové příjmy nevykazují žádné velké rozdíly. Nejvyšší daňové příjmy celkem má Světlík, s výjimkou příjmů z daně z příjmů ze samostatné výdělečné činnosti, kde je Branišov zvýhodněn tím, že leží v těsné blízkosti Českých Budějovic. I u této velikostní kategorie nemají obce žádné příjmy na poplatcích za lázeňský pobyt či z ubytovací kapacity.

Nejvyšší příjmy z vlastní činnosti a z poskytování veřejných statků má Světlík, což je částečně nezbytné, vzhledem k špatné dopravní dostupnosti zejména v zimních měsících k větším městům. U daně z příjmů z nemovitosti nejvyšší příjmy realizuje obec s nejvyšší katastrální výměrou: Světlík.

Tabulka 6.10 Příjmy z daně z nemovitostí u vybraných obcí za r.2006 (v tis. Kč)

| Název obce | Katastrální výměra v ha | Daň z nemovitosti | Na obyvatele |
|-------------------|--------------------------------|--------------------------|---------------------|
| Branišov | 518 | 94,69 | 0,501 |
| Světlík | 2689 | 276,16 | 1,062 |
| Hoštice | 392 | 59,85 | 0,34 |

Zdroj: Autor

Může se říci, že v příjmech malých obcí do 300 obyvatel nebyly nalezeny žádné markantní rozdíly a ani faktory ovlivňující daňové příjmy, které by nebyly doposud popsány.

7. Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat rozdíly ve výši daňových příjmů obcí ve vybraném regionu, tedy na Českobudějovicku, Českokrumlovsku a Strakonicku.

Důležitým hlediskem, ze kterého byly daňové příjmy zkoumány, byl počet obyvatel v obci. Dá se říci, že se potvrdil původní předpoklad, že u větších obcí budou daňové příjmy, které jsou poskytovány podle počtu obyvatel, vyšší než u malých. Rozdíly se našly u DPFO ze závislé činnosti, kde se výše daňových výnosů lišila v závislosti na počtu zaměstnanců v obci. Další rozdíly způsobuje DPPO placená za obce, která je víceméně závislá na hospodářské aktivitě obce a jejích výkonných orgánů, což neznamená, že obce s vyšším počtem mají vždy vyšší tyto příjmy. Jisté odlišnosti se objevují u příjmů z daně z nemovitosti, kde je jejich výše závislá na velikosti katastru obce a také struktuře pozemků a staveb, takže i na charakteru a poloze oblasti. Taktéž u místních poplatků bychom našly vedlejší ukazatele, kteří způsobují variabilitu daňových příjmů a to např. geografická poloha, blízkost nějaké památky či rekreačního střediska v okolí. Nebo plno dalších, třebaže méně významným faktorů, které přispívají k výkyvům v daňových příjmech jednotlivých obcí, jako existence přenesené působnosti, majetková vybavenost obcí, průmyslové či zemědělské podmínky .

V neposlední řadě jsou to neustálé změny a reformy v daňové soustavě v posledních letech u určitých typů daní, ač jsou nezbytné, které vedou k nerovnoměrným daňovým výnosům u příslušných obcí. Vzhledem k letošní reformě veřejných financí můžeme i tento a příští rok očekávat výrazné změny u některých daňových příjmů, a to zejména u majetkových daní a možná i u spotřebních daní, které by měly usilovat o nápravu některých chyb stávajícího RUD územním samosprávným celkům a hlavně být srozumitelné široké veřejnosti.

8. Seznam použité literatury:

PEKOVÁ, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy. Praha: Management Press, 2003. 376 s. ISBN 80-7261-086

PEKOVÁ, J.: Veřejné finance úvod do problematiky. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2002. ISBN 80-86395-19-7

PEKOVÁ, J.: Místní rozpočty. Praha:, 1997.253 s. ISBN 80-7079-704-5

MUSGRAVE, R.A., MUSGRAVEOVÁ, P.B.: Veřejné finance v teorii a praxi. Praha:Management Press, 1994. ISBN 80-85603-76-4

PEKOVÁ , J.: Hospodaření obcí a rozpočet. Praha: Codex Bohemia, s. r. o., 1997. 296s. ISBN 80-85963-34-5

OATES, E.W. Fiskální federalismus: přehled teoretického výzkumu a praktických výsledků. Finance a úvěr, 1991, Vol. 41, (č. 6), str. 261-277.

BROWN, C. C., OATES W. E.: Assistance to the Poor in a Federal Systém. Journal of Public Economics, 1987, Vol. 32, str. 307 - 330

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, uveřejněno Sbírka zákonů č. 73/2000, str. 3557

MELION, M., KOTRBA, R.: Výklad nové rozpočtové skladby pro obce.E.I.A.,1996.ISBN 80-85490-60-9

Eliáš, A. Současná struktura RUD a konkrétní náměty k zamyšlení. In Obec a finance, Praha:

Triada. 2006, roč. XI, č.1, str. 23-24. ISSN 1214-4189

Marková, H. Daň z nemovitostí (důvody její existence, perspektivy, mezinárodní srovnání), In Obec a finance. Praha: Triada, 2003, roč. X, č. 5, str. 22. ISSN 1211-4189

Provazníková, R.: Financování měst, obcí a regionů. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. 280s. ISBN 978-80-247-2097-5

Fossati, A. Panella, G. Fiscal federalism in the European Union, 1. vyd. London: Routledge, 1999. ISBN 0-415-20262-0

Tománek, P. Rozpočtové určení daní obcím, In Obec a finance. Praha: Triada. 2004, roč. IX, č.3, str. 24-25. ISSN 1211-4189

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí,

Vyhláška č. 323/2002, Sb., o rozpočtové skladbě

Zákon č. 128/2000Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo financí ČR . Hospodaření obcí a krajů. [on- line]

Dostupné na <http://www.mfcr.cz>